

СЛАВЕ КАТИН

ИСЕЛЕНИЧКА
ВРТЕЛЕШКА

Славе Катин

е роден во Преспа, а се школувал во Љубојно, Скопје, Белград и Торонто. На македонската и меѓународната културна и научна јавност ѝ е познат по бројните публицистички, новинарски и научни трудови кои се посветени, главно, на животот на Македонците во светот, но и на низа други аспекти поврзани со дијаспората, како и со културата, литературата, јазикот, журналистиката, историјата, науката и религијата. Во неговиот творечки опус од триесеттина дела, посебно внимание заслужуваат книгите: Македонците во САД и Канада (на македонски и английски), Македонските православни цркви во Австралија, Канада и САД, Македонски холокауст, Македонскиот иселенички печат, Печалбарски копнеж, Македонски иселенички паноптикум, Во Австралија како дома, Илинден 1903-2003 и македонските иселеници, како и делата Придонесот на Македонија во

СЛАВЕ КАТИН

ИСЕПЕНИЧКА ВРТЕПЕШКА

КНИГОИЗДАТЕЛСТВО „МАКЕДОНСКА ИСКРА“ - СКОПЈЕ

Едиција: ПАТЕПИСИ

СЛАВЕ КАТИН

ИСЕПЕНИЧКА ВРТЕПЕШКА

Рецензенти:

Даринка Јанушева

Ката Мисиркова – Руменова

СЛАВЕ КАТИН

**ИСЕПЕНИЧКА
ВРТЕПЕШКА**

СКОПЈЕ, 2006

Интимни приказни

Во рамките на моите патувања ширум светот, имам објавено многубројни текстови и публикации за македонските иселеници во САД, Канада, Австралија, Европа. Притоа, покрај разговорите за нивната животна голгота, не беа заобиколени ни типичните интимни прашања и проблеми. Карактеристична е нивната генетска поврзаност со семејството. Потврда за тоа е оваа книга под наслов „Иселеничка вртелешка“, која содржи 20 исповеди на наши луѓе од разни возрасти, со различен социјален статус, без оглед во кој дел од светот живеат, а кај кои не згаснува нивната љубов кон родната земја Македонија. Тоа значи дека македонскиот човек се судрува со фактот дека во дијаспората главен проблем не е само галиот опстанок туку и изборот на животниот сопатник, односно формирањето

семејство, што за секој Македонец е света работа, за што се поднесуваат и големи жртви.

Интимните приказни содржани во оваа книга најдобро го потврдуваат овој факт. Независно каде започнува и завршува битката за корените на македонското семејство, дали во Северна Америка, Европа, Австралија или во други земји, значајно е дека „крвта не е вода“. И затоа изборот на партнериот не е ни лесна ни едноставна работа. Без оглед на убавината, добрината, способноста и вербата во заедничкиот живот, наведените случајки покажуваат дека строгиот критериум на македонската семејна магнитуда, освен македонските моми, тешко би можела да ги издржи жена од друга националност, се разбира, со ретки исклучоци. Но, во оваа книга се задржуваат избор во кој се содржи најдобриот одговор на оваа тема.

Во љубовниот живот на Македонците, не само во Татковината туку и во дијаспората, се случуваат најразлични возбудливи настани, невообичаени, пикантни, трагикомични... Традиционалната филозофија за бракот кај Македонецот, без разлика каде свил гнездо,

се потпира, главно, врз сфаќањето дека секоја жена треба да си најде соодветен партнер, со кого ќе го дели и доброто и злото, а секој маж – сопатничка која ќе му изроди деца и со која ќе формира семејство за углед. Но, има и многумина кои отстапуваат од овие правила. Во животот на тие луѓе им остануваат интимните приказни за понекогаш да ги прераскажуваат пред свој проверен пријател и во исклучителни околности.

Сепак, исклучоците не се правило и нив им ги припуштам на читателите.

Славе Катин

ПОМАТЕНА ИДИЛА

Во Детроит го доживеав следниов настан: Во хотелот во кој отседнав еден ден во ресторанот имав средба со познаничката по име Кате за која долги години немав чуено ништо за причините на нејзиното „исчезнување“ од Македонија. Знаев дека е исселена од земјата, но каде се наоѓа немав никакви сознанија, наспроти моите бројни контакти со наши иселеници на сите континенти. Средбата беше ненадејна и возбудлива. Изненадувачка за двојцата. Таа беше од мешан брак, по потекло од јужните делови на Македонија. Како во младите години, така и сега во бракот, ги беше зачувала своите убавина и шарм. Црномуреста, со долги коси, со испакнати образи и привлечни кафени очи.

Од збор на збор, почнувајќи од младоста и завршувајќи со селидбата и мажачката

со Атанас К., микажуваше за сите нејзини успеси и падови во печалбарскиот живот. По доаѓањето во САД, таа имала проблеми со приспособувањето кон својот сопруг, кого за кратко време го запознала во Македонија и веднаш потоа се омажила. Меѓутоа, бргу ја преболела македонската носталгија па, уште во почетокот, се прославила како успешна бизнислејди. Исто така, во почетокот ми рече дека се вљубила во својот маж, Македонец, иселеник во Детроит. Таква љубовна опсесија ретко се доживува – ми говореше. При раскажувањето на љубовната сторија ја замолив Кате да биде оригинална и искрена во своето искажување кое вистински би било интересно за моите читатели.

Кате така и стори. Во почетокот како да ѝ беше непријатно, но подоцна се отпушти. Тргна од тоа дека нејзиниот живот со Атанас почнал триумфално, и дека бил исполнет со возбудливи доживувања. Нив му ги обезбедувале парите со кои тој располагал, во не мали количества. Без дилеми ги исполнувал сите желби на саканата сопруга. Сè што ќе посакала од него го добивала. Меѓутоа, таквата

идила, траела првите неколку години. Таа веќе ја очекувала првата рожба. Нејзиниот заеднички копнеж бил навистина голем и исполнет со она што Кате го сонувала како девојка. Но, еден ден таквите очекувања се распаднале како кула од карти. Лекарската анализа кај Кате покажала дека таа не е бремена и не може да има деца, додека состојбата со Атанас била сосем во ред. Овој факт предизвикал тажни чувства кај двајцата и почнал да ја нагризува нивната дотогашна идила. Меѓутоа, времето ја залекувало раната – како да се заборавило на заедничката тага. Таквата семејна положба немала значително влијание врз нивната љубов. Таа и натаму го задржала големиот интензитет. И не само тоа, љубовните апетити на Кате почнале да се зголемуваат и таа сè повеќе немала наситка во љубовната игра. Во почетокот Атанас уживал во тоа, но, веројатно поради годините, а пред сè поради љубовниот темперамент на жената на неговиот живот, сè повеќе почнал да папсува. Вината за тоа не ја барал кај сопругата туку кај себе. Тогаш таа почнала да бара задоволство кај други мажи. Атанас глумел дека

тоа не го гледа и се помирил со фактот дека само така ќе може да ја задржи својата сопруга за себе.

Раскажувајќи за љубовните квалитети на својот сакан и ценет сопруг, Кате рече дека од сите нејзини македонски избраници еден нашинец, кој тука престојувал како бизнисмен, уште првата ноќ ја фасцинирал со својата машкост, елегантност, раскажувачки дух и патриотска определеност. Љубовната врска се распламетила во тие неколку дена – колку што тој останал во Детроит.

Таквата љубовна еуфорија со силен интензитет продолжила особено по неговото заминување во Македонија. Поради тоа, набргу по неговото враќање во земјата Кате побара-ла од Атанас да отпатува во Македонија ве-лејќи дека ја опседнала силна носталгија и дека има голема потреба да се види со нејзи-ните роднини и пријатели. Атанас, внимавај-ќи да не ја повреди, се согласил со нејзиниот предлог, жалејќи што, поради зафатеност со бизнисот, не ќе може да ѝ се придружи. Кога тоа ѝ го кажал, таа почнала да го бакнува, да го гали, ветувајќи му дека во Македонија ќе

ги види и неговите роднини и, по можност, ќе му пронајде партнери за деловна соработка. Никогаш не била посреќна отколку во тие моменти. Се чувствуvalа како првпат да патува за Македонија.

Пред да отпатува во Татковината, Кате постојано била во контакт со Љупчо М., пријателот во Скопје. Го информирала за нејзината намера да допатува со цел да ја продолжат слатката авантура и во родната земја. Го замолила да изврши резервација во хотелите во кои ќе отседнат и да се подготви за нивната нова „олимписка средба“. Кате во креветот секогаш оставала траги и мислела дека нејзиниот секс е за паметење. „Добриот секс најдобро ги полни батериите“, – му велеле Кате по телефон на својот пријател во Скопје. Подготовките за патувањето траеле подолго време.

Еден ден Кате слетала на скопскиот аеродром, каде што ја чекал Љупчо, кој, како никој друг, за време на престојот во Детроит, буквално ѝ го завртел умот. Ја сместил во луксузен хотел во Скопје. За време на престојот во Македонија Љупчо испланирал да ѝ ги

покаже Битола, Охрид и Дојран, да отседнат во најдобрите хотели во овие градови и да го доживеат она што никаде на друго место не го дава максималниот ефект. Со други зборови, да направат таков „документарец“ за љубовната врска на кој не би му побегнала ни највисоката холивудска награда за овој вид филмски дела.

Уште на скопскиот аеродром, средбата била „жестока“. Заминале во хотелска соба да се одморат, односно да го одбележат стартот. Се разбира, Љупчо, во негов стил и со одмерен манир, ѝ посакал вистинско добредојде на вистински начин. И, за чудо, неочекувано била изненадена. Тука, на свој терен, тој за нијанса бил подобар отколку во Детроит. Размислувајќи за љубовната опсесија на Љупчо, Кате ми рече декаекссот е витална категорија во која нема правила на игра. Него го создава секоја љубовна двојка независно од традицијата и сфаќањата заекссот во земјата.

Кате ми раскажа и за случајот на нејзината пријателка во кој, по првите две години од бракот, нејзиниот сопруг просто сексуално

папсал и веќе не можел да ги врши „домашните обврски“. Затоа таа била принудена да побара туѓа прегратка. И тој како и Љупчо на Кате, бил од Македонија. Тие имале слична судбина. И нивната врска почнала во САД, а завршила, или да се рече се интензивирала во Македонија.

Наредниот ден Кате и Љупчо ја започнале својата турнеја низ Македонија уживајќи во убавите мигови на животот и на среќата до која дошле трагајќи, по неа на Балканот и во Америка. Свесни дека ништо не доаѓа само и дека среќата и убавината треба да се баираат, а, кога ќе се најдат, од нив да се извлече максималниот ефект, Кате и Љупчо ги исполниле своите животи со еликсирот на младоста и на страста.

Не случајно се вели дека во љубовта нема граници, а партните, едноставно, се заслепени. Таква состојба била и кај Кате и Љупчо. За време на престојот во еден хотел во Дојран, кога двајцата мислеле „дека се на крајот од светот“, излегувајќи од собата се соочиле со големо изненадување. Имено, братот на Атанас, кој живеел во Македонија, со

сопругата бил сместен до нивната соба. Се сретнале во ходникот. Изненадувањето било огромно и кај едните и кај другите. Просто биле впечатлени од ненадејната и неочекувана средба. И, како на филм: се поздравиле и исчезнале како никогаш да не се сретнале. Средбата останала непренесена на Атанас, но семејната лузна останала за навек.

ИГРА НА СУДБИНАТА

Во авионот на Франкфуртското воздушно пристаниште што полетуваше за Њујорк, во празното место до мене седна еден човек со кого набргу пред тоа се запознавме во аеродромската зграда. Така тој ми стана сопатник на патот преку Атлантикот. За среќа, мојот сопатник од Македонија, кој одеше на посета кај своите родители во САД, беше разговорлив, интересен соговорник и со широки познавања. Се викаше Стефан Н. По занимање градежен инженер кому патувањата во Европа и Америка му се чести. Неговите родители потекнувале од охридскиот крај, а во САД живеат повеќе од четириесет години. Овојпат, како што рече Стефан, патува за да ја види болната мајка која неколкупати го побарала. За жал, нејзиното патување во родната земја Македонија било невозможно.

Го напуштивме аеродромот во Франкфурт и авионот за час се најде во небесните височини. Набргу бевме послужени со пијачка од убавата и стројна стјуардеса. Олабавени, започнавме да разговараме со мојот сопатник Стефан. Патувањето до Њујорк траеше околу осум часа. Среќна околност во вакви моменти е човек да има разговорлив сопатник, зашто осаменоста во долгите маршрути е своевиден психолошки товар. Притоа, мојот интересен соворник ми ја раскажа неговата сторија што јас ја насловив како „Игра на судбината“!

Стефан по потекло е охридче. Тој речиси целиот живот се борел сам и опстојувал со постојана мисла дека треба да учи, да заврши факултет, со што ќе ја оправда довербата на родителите. Како студент, секое лето работел хонорарно како портир во еден од охридските хотели крај брегот на Езерото, а понекогаш и како туристички водич во тимовите на некоја археолошка група која ги истражувала многубројните локалитети во овој крај. Честопати користел и изнајмено кајче за кратки прошетки на туристи, особено од женскиот пол, со цел да им ги претстави убавините на Охрид и Струга и на Охридското Езеро. Бил

искусен водич. Затоа бил ангажиран од повеќе туристички агенции од Охрид, Скопје и Белград. Сето тоа му овозможувало да има поголеми приходи.

Тоа лето туристичката сезона во Охрид била во полн ек. Гости доаѓале од сите краишта, а тој веќе бил сезонски вработен во хотелот на брегот од Охридското Езеро. Еден ден на портирницата се појавила прекрасна млада жена која му се претставила како Германка од Минхен. Таа го замолила да ѝ издаде еднокреветна соба со поглед кон Езерото. Во пасошот забележал дека нејзиното име е Линда. Била русокоса со сини очи и вито тело. Зборувала одлично английски јазик и на Стефан уште на почетокот му рекла дека во Македонија доаѓа првпат. За Охрид се определила откако за овој бисер на Балканот и раскажувала некоја нејзина пријателка. За девојка на нејзини години, според Стефан, тоа било голема авантура, за која најверојатно се определила заради возбудувањата што ги нуди едно такво патување.

Нивниот разговор на рецепцијата потрајал подолго време. Стефан за неа бил интересен, добар и шармантен соговорник.

Ветувајќи дека ѝ стои на располагање во текот на целиот нејзин престој во Охрид. Се потрудил да остави и убав впечаток. Таа веќе на прв поглед, потајно се вљубила во корпулентниот Македонец. Љубовната врска со заеднички страсни чувства и излив на силни емоции започнала уште првата ноќ...

Сето свое слободно време Стефан ѝ го посветувал на Линда. Ја водел на излети во убавите околни места, се задржувал со неа речиси до доцна во ноќта. Секој што ќе ги гледал заедно мислел дека тие се големи љубовници или млада брачна двојка која ужива во својот меден месец. Таквите впечатоци кај луѓето не биле далеку од истината – Стефан и Линда навистина биле заљубени еден во друг. За кратко време љубовната ерупција го направила своето: Стефан кришум се преселувал во нејзината соба, така што секоја ноќ ја минувале заедно.

Петнаесетдневниот одмор на Линда во Охрид минал со филмска брзина. Дошол и денот на разделбата на охридскиот аеродром. Сите нејзини и негови сметки ги намерила богатата Германка. Ветила дека кога ќе се

укаже прва прилика повторно ќе се видат. Ги размениле адресите и телефонските броеви. Се разделиле со љубовна прегратка што не можеле да ја прекинат. Стефан останал на аеродромот сè додека авионот не исчезнал од хоризонтот во правец на Езерото. Мавтајќи со двете раце небаре Линда го гледа од височините.

Со разделбата во Охрид воопшто не биле прекинати нивните контакти. Секој втор ден имале телефонски разговори, и тоа на повик од Линда. Таа знаела да го исполнит времето не само со љубовни напливи и изливи туку и со конкретни договори за идната средба. На неа не се чекало долго.

Во почетокот на јануари, само по шест месеци од разделбата, Линда ја најавила својата втора посета во Македонија. За разлика од Охрид, овојпат побарала од Стефан да ѝ подготви програма за посета на повеќе градови и туристички места, особено во познати зимски центри. Стефан ја пречекал на скопскиот аеродром. Се сместиле во хотел во центарот на градот. Оттука почнувале и завршувале нивните рентакар излети до Битола

и Пелистер, до Тетово и Шара, до Маврово и Бистра, до Дојран и Берово, до Радика и други места. Овојпат Линда останала во Македонија цел месец, во рамките на кој оствариле и две патувања во Солун. Во зимските центри останувале по неколку дена. Ги користеле за одмор и посета на манастирските комплекси какви што се: Свети Јован Бигорски, Осоговскиот, Лесновскиот и други манастири. Со својата видеокамера Линда направила богат документарен филм кој им го вртела на своите колеги во фирмата во Франкфурт, сопственост на нејзиниот татко.

Идиличната летно-зимска одисеја на Стефан со Линда траела цели три години – сè до моментот кога таа настапила кај него со еден решителен предлог: да склучат брак, да купат куќа во Скопје или Охрид и заеднички да го живеат. Шокиран од овие предлози, Стефан побарал време, да размисли. Тој веќе пет години имал своја девојка во Македонија со која планирал брак и семејство. Дека тој седи на два стола, Линда воопшто не знаела ниту претпоставувала. Нивната врска имала само убава фасада, но, не и цврсти темели.

По ваквиот предлог на Линда, договор меѓу нив, останувало Стефан да преземе мерки за реализација – до нејзиното идно доаѓање да има конкретни решенија.

За него тоа било најтешката фаза во нивните односи. Драматичноста добила во интензитет и со барањата на неговата македонска девојка за нивно склучување брак. Стефан се нашол во небрано. Неговата охридска романса со Германката полека но сигурно се претворала во стапица, која колку што го привлекувала, поради љубовната слога и материјалниот статус на Линда, толку и го плашела иднината.

Боингот наближуваше до северноамериканскиот континент, а приказната на Стефан се наоѓаше пред нејзино финале. Го чекав нестрпливо, зашто пред ваквата игра на судбината речиси сме немоќни. Дали Стефан го нашол излезот? Неговиот одговор беше неизвидлив, но и постапката на Линда неочекувана.

Само три месеци по последната средба во Скопје, Линда пак допатувала возбудена и подготвена за прифаќање на сите предлози

од Стефан. Тие, на нејзино големо изненадување, не ѝ оделе во прилог.

По вечерата во хотелот, цела ноќ ја минале во собата во грчевита битка за финалето на нивната врска. Стефан ѝ признал дека има девојка Македонка со која повеќе години планира брак и дека таквите негови планови се во завршна фаза... Но, исто така, признал дека и Линда е прекрасна девојка, која, на секој маж може да му го заврти умот. Штета е што се залъбила во него очекувајќи да ѝ стане животен сопатник.

Во долгата и тешка ноќ, Германката попуштила и се согласила бракот меѓу нив да отпадне, но под еден услов: нивната врска да продолжи. И тука – во Македонија и во Германија. Потврдила дека трошоците за таквата негова жртва ќе бидат нејзина обврска, како и досега. Стефан овој нејзин предлог го прифатил под еден услов: и таа да склучи брак со Германец, а неговата и нејзината свадба да ги направат во Германија и Македонија, појавувајќи се и тој и таа како гости зад кои стои големо пријателство. За чудо, Линда се согласила со неговиот предлог. Се

договориле до крајот на годината да склучат посебни бракови, таа во Франкфурт, тој во Охрид. Исто така таа да присуствува со сопругот на неговата, а тој со сопрругата на нејзината свадба.

Договорот бил реализиран со мали отстапки. Љубовната врска на Стефан и Линда продолжила и по нејзиното мажење. Стефан ми призна дека чувствува вина и грижа на совеста. Често се двоуми за идните средби, но било многу тешко да се раздели од Линда. Пред неговото сегашно патување за САД, тој бил неколку дена гостин во нивниот дом во Франкфурт. До аеродромот го испратиле двајцата – Линда и нејзиниот сопруг.

ЉУБОВНА ЗАВЕСА

Најчесто изгледа дека љубовни зависници се жените. Таквата зависност, всушност, се манифестира преку стремежот на жената сево ова да го реши со самовреднување и самопочитување. Ослободувањето од таквите турбулентни чувства на несигурност лежи во основата на многуте мисли и фантазии што ваквите жени ги имаат за посилниот пол. Ова „објаснување“ и ослободување, истовремено, е и лажно, и првидно и несфатливо, бидејќи се изразува само во состојба на возбуда и надеж. Се чини дека нема поубаво чувство од еуфоричноста на заљубеност и занес.

Мојот стар познаник Андреа С., инженер по професија, по потекло од Леринско, веќе десетина години живее во далечна Канада, а сепак близска држава. Тој е духовита личност полна со македонски бисери од

животот, очигледно наследени од неговите родители, во стариот крај.

Во минатото немав прилика да го сретнам овој интересен нашинец, и покрај моите чести посети на Торонто. Неговата повеќегодишна работа во северните провинции, што канадските власти ги подготвуваат за помасовно насељување, беше причина за тоа.

Седнати во една убава кафеана во центарот на метрополата, сопственост на Македонец од егејскиот дел на Македонија, Андреа почна да ми ја раскажува неговата доста необична животна приказна.

Првиот негов канадски малер било познаништвото со една млада Македонка, продавачка во дуќан за текстил, во кој влегол да купи плетен џемпер. Убавината, ставата и заводничкиот поглед, како и односот кон него, толку многу го привлекле што тој заборавил на пазарувањето. Убавата Емилија не ги симнувала очите од него и бргу ја прифатила играта што тој веднаш ѝ ја понудил.

По неколку средби во продавницата, тие продолжиле дружба во разни барови и кафеани, во кои на Андреа од рацете му летале

мачно заработените пари. Набргу дошло и финалето. Се преселил во нејзиниот стан.

Емилија, од некое село во Битолско, била доселена во Торонто кај нејзини роднини. Кога пред две години се вработила, изнајмила еднособен стан и парите ги трошела на ноќни забави и познанства со разни мажи. Андреа и не знаел дека таа зад себе има интимни врски со повеќемина од разни националности, раси и бои. Пријателствата со нив траеле по месец-два. Мажите ги менувала, што би се рекло, како крпите во бањата.

Неполни три месеци по венчавката на Андреа со Емилија бракот им се распаднал. Без збор, без кавга. Младата сопруга едно утро едноставно исчезнала од неговиот живот. Освен непросплената ноќ, мојот пријател морал да се помири со таа вистина. Сепак, бил среќен, што нивната врска не била озаконета со регистрација во некоја од општините на Торонто.

Разочаран од неуспешниот обид да формира семејство, Андреа по некое време решил да се ожени со Канаѓанка, по потекло Французинка, што ја запознал на свадбата на еден свој пријател од Квебек. Го гризела

помислата дека можеби и други Македонки во Канада, по доселувањето во оваа земја, својата еманципација ја сфатиле како секунална револуција низ која мора да минат ако сакаат да се вклопат во новото општество. Затоа се определил за Натали, која го прифатила без збор. Најпрвин како партнери во нејзините посети на клубовите и на многубројните диско-теревенки, а потоа, откако подобро го запознала, и како нејзин близок избранник. Натали била симпатична девојка со чудесна насмевка што пленува. Била од среден раст, со прекрасни гради и високи нозе. Како љубовник, Андреа го положил испитот со висока оценка, што било и повод за брзо претворање на врската во брак.

Поучен од искуството со Емилија, Андреа овојпат не брзal со регистрација во општината, освен церемонијата со најблиските. Решил добро да ја запознае својата избраницка, а потоа да се потпише кај државниот матичар. Како да имал претчуство дека пак се можни слични изненадувања како со Македонката.

Така и било. По само еден месец, дознал дека Натали од 20-тата до 30-тата година

минала низ период кој бил исполнет со серија бурни авантури, па дури и два кратки брака. Како уредник во некоја издавачка куќа, таа совесно и одговорно си ја извршувала работата, но вистинското уживање не го наоѓала само во тоа. Со нејзиниот темперамент и духовитост лесно го привлекувала вниманието на мажите, но, за жал, таквите нејзини врски не траеле подолго време. Потајно чувствуваја дека деновите ѝ се исполнети со соништа за нова љубов и била љубопитна дали следниот ќе биде оној што ќе ги скроти нејзините чувства и дамари.

Длабоко во себе Натали се чувствуvalа сè позаморена од многубројните врски со разни мажи. Затоа решила со Андреа да го прекине тоа „весело“ талкање и да се пододмори. Но, по еден месец апстиненција, сфатила дека животот што го живее е бесмислен, дека, освен во романтичните возбудувања, воопшто не била во состојба да ја почувствува привлечноста на многу работи во кои мислела дека ужива. Одењето во театар воопшто не ѝ причинувало задоволство ако крај неа не седел нејзиниот последен љубовник. Пријателките ѝ биле здодевни ако не зборувале за

мажи. Дури и работата во издавачката куќа почнала да ѝ станува здодевна ако до неа го немала нејзиниот последен избраник.

Престрашена од силните чувства што ги криела под завесата на љубовната зависност, Натали почнала да губи желба и волја да се бори против тоа и еден ден го напуштила домот на Андреа не оставајќи зад себе никаква трага за причините поради кои се решила на таков чекор.

По неколку дена чекање да му се јави, како и во случајот со Емилија, Андреа конечно се помирил со својата осаменост.

Сè можел да разбере и сфати, освен состојбата во која, како за инает, го следела лошата судбина. Но, со време, се помирил. Ги залекувал раните и во третиот обид решил да влезе подготвен и со поцврста надеж дека ќе успее да најде животна сопатничка. Поминало подолго време, променил повеќе девојки, но не можел да ја реши основната дилема: дали овојпат да оди на Македонка или на светска жена?

Одговорот на оваа дилема го нашол за време на едно крстарење со брод по езерото

Онタрио. Голем број патници уживале во летното сонце и убавата панорама на бродската палуба, задремани во удобните столови и нишалки. Понесен од романтичната глетка, Андреа задремал гален од тивкото ветре. Кога ги отворил очите, на неколку чекори од него забележал прекрасна девојка која љубопитно го наблудувала. Нејзината насмевка го „однела“ до неа. Следело познанство. Се викала Ангелина, родена во Канада, а по потекло од Преспа, Македонија. Таа била висока, убава и претставителна девојка. На Андреа срцето му затреперило кога ги изговорил првите зборови.

Ангелина имала завршено универзитет. Била експерт за заштита на човековата околина. Живеела во апартман во убавите згради на брегот од езерото Онтарио, кое се наоѓа во непосредна близина на центарот од градот. Таа средбите на Андреа му ги закажувала постојано во регионот на Езерото.

Средбите станувале сè почести и почести. Љубовната врска веќе била сè поинтересна и поцврста. Ангелина, или како што Андреа ја викал Анѓа, еден ден самата му предложила

на Андреа да му биде жена. Со изразот на лицето тој покажал одобрување и големо задоволство. Меѓутоа, во себе го тиштело искуството од минатото. Се плашел дали судбината пак ќе му го сврти грбот и затоа чувствуval несигурност во себе.

По многуте непреспиени ноќи и размислувања во врска со дилемата дали брак или не, сепак смогнал сили и решил да се жени за Ангелина. Иако тоа го сторил малку во бунило, подоцна увидел дека Ангелина била жената од неговите соништа. Љубовната врска била толку силна што Андреа ѝ го отворил срцето раскажувајќи ѝ за сите негови згоди и незгоди во животот во Канада.

Наредните неколку месеци поминале заедно ги запознале не само своите карактери туку и сите други особини без кои не може да се замисли успешен брак. Кога таа го запознала и со своите родители, тие биле воодушевени од Андреа. Им се допаднало што е машински инженер, каков што им бил потребен за работа во нивната фирма за метални конструкции со широко разгранета мрежа на кооперанти. Вклучувајќи се во работа кај

родителите на својата сопруга, Андреа имал прилика добро да ги запознае, а и тие него, што било гаранција за проширување на нивното семејство.

Свадбата меѓу него и Анѓа (како што ја викале и нејзините родители) била внимателно подгответена. На неа присуствуvalе над 500 гости од сите делови на Канада во кои живеат и работат Македонци. За разлика од порано, овојпат младенците, напуштајќи ја црковната церемонија, отишле кај матичар во општина, каде што бракот бил потврден. Свадбената веселба во големиот изнајмен хотел, траела цел ден...

„Македонскиот брак, сепак, е неодминлива тврдина“ – рече Андреа завршувајќи ја својата љубовна приказна.

НОВОГОДИШНА СЕАНСА

З а време на моите студии во Белград, имав голем број другари и колеги, па со одреден број од нив и денес одржуваам пријателски врски. Така беше и по долгти години кога имав чест и задоволство да бидам поканет на пречек на една Нова година во ресторонот „Москва“. Поканата дојде од мои пријатели од Ниш, кои, исто така, студираа во Белград. Но, тие не беа сместени во Студентскиот дом како јас, туку нивните родители имаа убава куќа на Звездара, каде што се случуваа голем број манифестации од општествениот и од културниот живот на белграѓани. Бев сведок на голем број настани и со задоволство сакав да бидам дел од тамошното живеење.

Доаѓањето во Белград беше среде зима, кога времето во оваа метропола знае да

биде непредвидливо. Така беше и тогаш. Надвор – студено и речиси неподносливо. На тревниците и на некои тротоари имаше околу половина метар снег, а температурите беа осептно под нулата. Зимата ја имаше покажано сета своја „луттина“ и убавина. Временската зимска (не) погода не беше изненадување, бидејќи бев подготвен за такви прилики. Меѓутоа, за мене големо изненадување беше кога на новогодишната маса во хотелот се најдов со еден скопјанец, мој стар другар од средношколските денови. Не знаев дека и тој, Ванчо Т., е близок со моите пријатели. А, треба да се признае, во услови на бившата држава (која се распадна) другарството на тие простори беше врвен етички квалитет. Но, тоа беше едно друго време, со свои карактеристики, прилики и неприлики...

Таа новогодишна средба ми остана во трајно сеќавање по расположеното друштво, а и по средбата со мојот драг соученик. Со другарот од Скопје се немав видено со години. Затоа договоривме набргу да се видиме и да се изнаприкажеме за старите добри времиња. Така и направивме. Набргу се сретнавме во една кафеана и во разговор останавме

до доцните часови. Ги освеживме спомените не само од детството туку и од раната младост, за кои, навистина, ни беше мило да разговараме.

Пред години по новогодишната сеанса, со мојот пријател Ванчо имав повторна средба, но овој пат во просториите на Матицата на иселениците од Македонија, во која бев вработен. Тој тогаш ми ја раскажа неговата сторија кога, два-три дена по новогодишната ноќ во Белград, се вратил во Скопје патувајќи со воз. Неговата авантура започнала токму во возот во кој до него седеле две девојки. Едната не губела време туку започнала уште веднаш да му се додворува. Љубов на прв поглед! Девојката се викала Валентина. Таа веднаш се вљубила во Ванчо па во еден тунел недалеку од Авала му се фрлила во прегратка. Тука започнала големата љубов помеѓу Ванчо и Валентина, која оставила длабоки траги кај двајцата.

Валентина била висока и тенка, со долга кадрава коса, со кафени очи, нежентен и пристојна шминка. Употребувала скапи парфеми и скапа облека, од што станувала уште

попривлечна за околната. За разлика од неа, Ванчо беше крупен, спортски тип, со широки раменици. Бидејќи во младоста вежбаше на вратило, во рамениците повеќе наликуваше на билдер со убави пропорции.

Љубовната авантура меѓу Ванчо и Валентина започнала уште во возот за да продолжи доцна попладното кога пристигнале во Скопје. Ванчо ги поканил девојките во неговиот стан на кафе, што тие прифатиле без збор. По еден час, приятелката на Валентина заминала дома, а таа останала кај Ванчо уште некое време. Овој емотивен занес траел цела ноќ, така што утредента и двајцата со задоволство можеле да ја пресечат лентата на љубовниот дворец.

Ванчо не бил женет, но имал девојка во Скопје. Со неа планирал да склучи брак. Тој факт го премолчал кај Валентина, но, и без тоа немал намера да склучи брак со неа. Таа пак, по непроспената ноќ во неговиот стан верувала дека Ванчо е готов за брачна обработка.

Новата авантура го ставила Ванчо пред некои дилеми што морал брзо да ги разрешу-

ва. Прво, дали Валентина никогаш веќе да не стапне во неговиот стан, зашто нејзиниот судир со неговата девојка би можел да доведе до раскинување на подолгата врска, на што тој, по никоја цена, не бил подготвен. Од друга страна, неговата нова врска, со Валентина, го заслужувала неговото внимание, поради агресивноста и отворениот љубовен занес што не е типичен пример за Македонките. Новата врска го имала она што го немала неговата идна сопруга, поради што и сакал да се ожени со неа, а тоа е воздржаноста во сексот и пренагласената љубов кон куката и семејството, што е сон на секој македонски маж. Валентина излегувала од тој стереотип и токму во тоа му носела свеж нов навев.

Дилемите на Ванчо за новата врска се подгрејувале и од имотната состојба на Валентина. Таа ги плаќала сите трошоци од нивниот престој во разни хотели, мотели и кафеани, најчесто надвор од Скопје, а најмногу во Куманово, Струмица и Битола. Материјалниот статус на Валентина не произлегувал од грижата на нејзините родители кон единствената ќерка туку од добрата заработка во

нејзиниот салон, познат во градот. Познатите артистки, манекенки, рок-свети и убавици не прашувале за цената на разубавувачкиот третман.

Дуќанот на Валентина работел со полна пареа. Таа не го занемарувала Ванчо и со него била перманентно на терен. Откако ги изгостирале удобните кревети во македонските хотели, почнале возбудувањата да ги бараат и надвор од земјата. Првиот излет во Италија го реализирале на нејзин предлог. Новата дестинација биле Венеција и Милано, каде што еден настан пресудно ќе влијае врз нејзината кариера. Таму се сретнала со своја стара познаничка. Таа работела во еден од познатите фризерски салони, а тие имале потреба од добра козметичарка, па им дошла како порачана. Валентина не можела да ја одбие добрата понуда. Таа немала ризик за работата на нејзиниот салон во Македонија. Тој и без неа функционирал беспрекорно. Договорот бил набргу потписан. По еден месец подготвување на документите, ќе треба да се пресели во Милано.

Од Милано вљубените заминале за Франција. Откако својата турнеја надвор од земјата ја крунисале во Монте Карло, отпатувале за Виена во обид да го затворат кругот на својата одисеја, почната на патот од Белград за Скопје. Иако добар дел од финансиските резерви на Валентина се намалиле, таа на тоа не обраќала внимание. Нејзината дајнерс-картичка сè уште добро функционирала наспроти кондицијата на Ванчо, која евидентно попуштала, за во Виена да се најде пред фијаско. Но, Валентина имала целосно разбирање за љубовникот и тој факт воопшто не ја загрижил. Прв нејзин потег бил да го зголеми љубовниот потенцијал, да му даде шанса на придрожникот да се одмори и да собере душа за конечно во Скопје да си ја врати „олимписката форма“.

По враќањето во Скопје Валентина ги започнала подготовките за селидбата во Италија, додека Ванчо настојувал да го најдомести изгубеното со неговата девојка, на која ѝ објасnil дека морал да патува во Белград за да полага некои испити, па оттука и неговото отсуствување од Скопје.

Селидбата на Валентина во Италија за него дошла како мевлем на рана, но и како дефинитивен раскин со неа. Средбите отсега ќе зависат од него, а не од неа. Тој целосно ќе може да ѝ се посвети на својата идна спруга.

Една година по заминувањето на Валентина во Италија, кога таа се стабилизирала во Милано, Ванчо ѝ испратил шокантна вест: Ј рекол дека наскоро ќе се жени со девојката со која одржувал повеќегодишна врска, дека сепак не би се откажал и од неа под услов и таа да се омажи, макар и за Италијанец. По размената на овие шифрирани пораки, настанала пауза во нивните контакти. Таа траела неколку месеци. Верувал дека авантурата со Валентина е завршена, кога еден ден кон крајот на септември таа се јавила од Милано со предлог тој да отпатува во Италија. Нагласила дека авионскиот билет веднаш ќе му го испрати и дека ќе го чека на миланскиот аеродром.

Ванчо на својата девојка ѝ објасnil дека мора да патува за Белград поради испити. Ќе

се задржи повеќе денови. Ја убедил да не го испраќа на автобуската станица, бидејќи автобусот за Белград поаѓал во раните утрински часови, кога градот е потонат во длабок сон. Напладне веќе полетал за Рим, а оттаму за Милано. И не згрешил. Миланската епизода што ја доживеал со Валентина му го завртела умот.

На аеродромот таа го пречекала со својот италијански љубовник на кого го претставила како прв братучед. Рекла дека Ванчо во Скопје се грижи за нејзината болежлива сестра која сè уште не била вработена. Од аеродромот заминале во некој ресторант, а потоа Валентина и нејзиниот избраник се поздравиле со Ванчо, посакувајќи му добар пат во татковината.

Вакво финале на неговата врска со Валентина Ванчо не можел ни да сmisли. Жената што лудувала по него, трошејќи многу пари во нивната љубовна врска, одеднаш му го завртела грбот задавајќи му и енергичен удар. Од Милано го шутнала како отпадок од нејзиниот живот. Нема што, човек учи додека

е жив! Ваквите лекции никогаш не се забораваат. Со тие зборови, со тага во гласот, Ванчо ја заврши својата исповед.

Се разделивме во попладневните часови. Го држев нотесот во кој ги бележев настаните од љубовната авантура на Ванчо со Валентина и го гледав мојот пријател како се oddalечува кон центарот од градот...

СРЕДБА ВО РИО

З а време на мојот престој во Рио де Жанейро по повод одржувањето на една научна средба на тема „Државата и религијата“ имав прилика да се запознам со една чудна вистина врзана за несекојдневен настан. Не можев ни да сонувам дека во една кафеана на прочуената плажа Копакабана ќе се сртвам со Македонец, доселен во Бразил веднаш по завршувањето на Втората светска војна, непосредно по ослободувањето на Македонија и конституирањето на новата власт, и во која бил активен учесник. Но, по монтирана шпионска афера, во која бил обвинет дека е народен непријател, со уште двајца другари илегално морал да ја напушти земјата и, преку Грција, по извесно време минало во бегалскиот логор Лаврион, да се најде во Бразил како емигрант.

Средбата во кафеаната беше сосем случајна. Човекот ми пријде кога го чул разговорот на македонски јазик со мојата сопруга. Нашинецот беше вчудовиден што сртна свои Македонци на таа далечина, во вистинска туѓина. Средбата како да ја организирал Господ. Веднаш ми рече дека уште кога нè видел како влегуваме во ресторантот срцето му затреперило. Оддеднаш добил чувство дека му наликувам на нашинец и, за чудо, не згрешил. Така се запознав со Иван, човек од струмичкиот крај, со виталност што изненадуваше, иако имаше осумдесет години. Изгледаше префинето. Личеше на голем господин, елегантен, со современи градски манири. Но, како што се вели, надворешниот изглед сосем не го отсликува внатрешниот мир и немир. Таков беше случајот со Иван, кој во срцето имаше голема тага за родниот крај, за изминатите години, за младоста, за Македонија. Нашето видување беше една од малкуте негови средби со луѓе од Татковината. Тој силно се возбуди и не можеше да ги сокрие солзите.

На средбата на Иван му подарив една од моите публикации која што се однесува на Македонците во САД и Канада. Тогаш тој

разбра и се увери дека пишувам за Македонците ширум светот и дека сум од Преспа. Затоа ми ја раскажа судбинската приказна за неговиот најдобар другар и пријател кој потекнува од мојот крај, без да ги знае нашите роднински врски. Сторијата е за неговиот другар со кого заедно поминале долгите години од Лаврион до Рио и делеле и добро и зло.

Неговиот пријател Богоја, мој роднина, висок по раст, претставителен, со убави црти на лицето, ја напуштил Македонија и семејството по женидбата со Спаса и раѓањето на синот Санде. Во тие бурни времиња, кога не беше лесно да се докажува истината, морал да дезертира од војската, во која имал висок чин, и да бега пред да го снајде најлошото – да оди во доживотен затвор или да биде ликвидиран. Делото за кое бил обвинет, а за кое Иван тврдеше дека не го сторил, предвидувајќи најтешка казна. Богоја по бегството живеел половина век далеку од Татковината и од семејството, без никаков aber за нивната судбина, без да ги види или да се врати во родното место. Но, затоа, баражки подобар живот, видел многу земји и, на крајот, останал во

Бразил, каде што и се наоѓа неговиот вечен дом.

Во текот на разговорот Иван ми поставуваше многу прашања на кои настојував да одговорам колку што можев поточно и да го задоволам неговото љубопитство за животот во Македонија, за состојбите, за напредокот, за Преспа. Многу прашања беа поврзани со родното село на Богоја во Преспа, со настаните во минатото и сегашноста, како и со судбината на сопрругата и синот на Богоја (за што јас се однесов со голема резерва).

Од збор до збор, испадна дека Иван најдобро ја знае животната судбина на Богоја. Тој, несвесно, со добронамерност и со почит кон својот покоен другар, се трудеше во детали да ми раскаже за неговиот живот, згодите и незгодите, за сè она што им се случувало во Грција како логораши, за притисокот што грчката полиција го вршела врз нив и за други интересни случајки од животот на тројцата другари. Јас со внимание го слушав раскажувањето на Иван и со големо внимание и точност бележев во нотесот.

Инаку, Спаса, сопрругата на Богоја, по бегството го чекала цели десет години надевајќи

се дека е жив и дека еден ден ќе се појави кај своето семејство. Санде пораснал без да има претстава како изгледа татко му, освен што го гледал неговиот лик на неколку бледи фотографии во војничка униформа. Потоа мајка му се премажила и, заедно со новиот сопруг, се преселиле да живеат на друго место. Меѓутоа, Санде не отишол да живее таму со нив туку по известно време, се преселил во Скопје. Завршил високо образование и почнал да работи. Се оженил со Македонка, по струка учителка, и со неа денес има две прекрасни деца – син и ќерка, неодамна оженети, омажени и среќни во своите бракови. Ќерката со својот сопруг сега живее во Париз и работи во стручната служба на некоја државна фирма. Синот и снаата на Санде се научни работници и имаат ќерка по име Спаса, што го носи името на бабата.

Возбудливиот разговор со Иван, иако траеше до доцна во ноќта, сепак беше прекраток. Решивме да го прекинеме и да побараме пауза во вечерата, чиј мириз од разновидните јадења веќе предизвикуваше. Иван веднаш ни рече дека сме негови гости. Го

порача најексклузивното јадење на куката. Цената беше висока за наши услови. Тој беше и весел и свесен дека оваа негова средба со нас нема цена, а дека вечерата е минимумот што може ваквиот разговор, или да речам исповед, да го компензира. Убавото месо со печурки и други преливи го заливме со најдобро бразилско вино, што беше повод за долг разговор за бразилската кујна. Но, и за бразилската спирала и вертикалa од животот на Иван и на Богоја. Разговорот го одложивме за утредента.

Попладневниот разговор почна спонтано. Иван пак се наврати на судбината на Богоја и несвесно, но со голем жар, сакаше да ми каже сè за неговиот другар. Притоа рече дека, по напуштањето на Лаврион во Грција, тројката Иван, Богоја и Михајло се качиле на брод, чија дестинација била Латинска Америка. Нивната одисеја траела подолго време пловејќи по Атлантскиот Океан – од Шпанија до Хондурас и Никарагва па преку Перу и Чиле и Магелановата Превлага до Бразил, односно до Рио де Жанеиро. Од бегството во Грција до влегувањето во оваа најголема

латиноамериканска држава минале две години, од кои речиси половина време поминале на бродови, а другото во разни пристаништа како работници-емигранти. Нивната одисеја се случила во периодот по завршувањето на Втората светска војна, кога во светот сè уште владеел хаосот на беззаконието, така што движењето на бегалците по белосветските меридијани воопшто не било контролирано. Не случајно повеќето преживеани фашистички злосторници по војната се нашле и се засолниле во Латинска Америка бегајќи пред лицето на правдата.

Иван ме информира дека Богоја се вработил на пристаништето во Рио, каде што во почетокот растоварал стока од бродовите што пристигала од разни краишта на светот. Потоа напредувал и станал еден од одговорните за транспорт на бродовите, што му овозможувало добро да заработка. Почнал да оди по кафеаните и да се движи во кругови на емигранти од Европа. На периферијата од градот, недалеку од пристаништето, изнајмил соба. Ја користел, главно, за ноќевање, бидејќи неговиот работен ден траел повеќе од дванаесет часа. По некое време, откако го

научил португалскиот јазик, почнал да комуницира со луѓето – најпрвин со своите соседи, а потоа и со оние што ги среќавал по кафеаните. Ваквиот негов живот траел неколку години, во рамките на кои остварил извесна материјална стабилност, но не и психичка рамнотежа, бидејќи го јаделе мислите за семејството во Македонија, за сопругата и синот, за своите најблиски.

Така, животот на Богоја продолжил да тече од ден на ден притиснат од потребите за опстанок во најголемата држава на континентот. Тоа траело сè до оној момент кога во една прилика навечер некој тропнал на неговата врата од станот. Кога ја отворил вратата, пред него стоела збунета млада убава жена која веднаш му се извинила за ненамерната грешка. Рекла дека бара некого, но сепак с�탠тила дека ја погрешила вратата. Богоја се насмевнал за да ја расположи и ѝ рекол дека и тој чека некого, но, ете, Господ му ја испратил неа, па редно е да влезе и заедно да испијат кафе. По извесно колебање, жената сепак прифатила и останала на кафе кај Богоја. Нивниот разговор траел до доцните нокните.

часови – додека не ги размениле своите животни приказни кои што многу не им се разликувале. И таа била емигрант од една западноевропска земја и веќе неколку години мачно се пробивала во тој непознат свет, барајќи малку среќа.

Средбата со Богоја ѝ била пресудна. Се вљубиле еден во друг. Така Богоја станал нејзината среќа. По извесно време таа станала и негова сопруга. Името ѝ било Магдалена. Богоја со неа имал две возрасни ќерки и неколку внучиња. Додека бил жив, внучињата му го исполнувале неговиот живот. Играјќи со нив, често помислувал на своите во Преспа надевајќи се дека сепак можеби еден ден ќе си го види своето семејство во родната земја.

Иван ми изјави дека нашата заедничка средба во неговата кафеана на плажата Копакабана ќе му остане незаборавна. Многу се радуваше што се сретнавме, а особено што јас сум од местото на неговиот најдобар другар. Од тој ден јас веќе бев негов гостин. Научниот собир заврши, но, мојот престој во Рио продолжи во пријателски средби со Иван сè до нашето заминување.

Иван ме задржа на гости кај него и ми ги покажа најатрактивните делови на Рио. Она што го видов и доживеав беше незаборавно и ми остави траги и желби за многупати да се навраќам на тоа патување. На крајот се договоривме со Иван да возвратам гостопримство во Македонија – во нови услови и во едно различно време од неговото.

РАПСОДИЈА ВО СИНО

Како новинар, имав прилика да го посетам Израел и да се запознам со древната култура на таа земја чија историја некако потсветува на историјата на Македонците и на нивната борба за опстанок низ вековите. Повеќе-илјаден дел од овој пријателски народ одамна живеел во Македонија и бил моторна сила во нејзиниот економски развој. За жал, Хитлер уништи голем дел и од македонските Евреи, така што денес таму живеат извесен број од нив – улгедни и почитувани луѓе во сите сфери на животот.

За културната историја на оваа пријателска земја пишував во книгата „Моите патувања во светот“, поради што овде нема да се задржувам на позначајните од нив туку на оние човечки односи меѓу Израелците и Македонците кои што ги одразуваат

националните врски меѓу нас и нив, формирани и развиени колку во Македонија толку и во Израел. Но, да оставиме тој тек на настаните да се развива согласно со приказната што ќе ја раскажам овде. А таа почнува во Битола, во градот во кој во минатото имало повеќе јеврејски семејства дојдени уште од нивната преселба од Шпанија. За потврда на овој факт, ќе го споменам зборот пандишпан (убава, бела погача, леб) што се употребува во Битола, а доаѓа од зборовите пане, ди и шпан (пане = леб, ди = од, шпан = Шпанија – леб од Шпанија).

Едно од тие семејства е она на Арон М., кој во Израел се оженил со убавата Евејка Мариен, чии родители потекнувале од Сараево. По неколку години по Втората светска војна семејството на Арон се иселило во Израел. Во првите години тие одржуvalе приятелски врски со неколку македонски семејства од Битола. Меѓутоа, во текот на еден подолг период врските со Македонија полека избледнувале поради околностите предизвикани од политичките промени во светот и особено на Балканот.

Светата земја Израел ја допрев на големиот воен и цивилен аеродром „Бен Гурион“ во Тел Авив, најголемиот град во оваа земја со преку еден милион жители – Евреи доселени од разни земји од светот па и од Македонија. Од овој град започна и мојата турнеја низ Израел, во рамките на која го доживеав и најголемото изненадување. Станав побогат со една духовна искра што ја барав и посакував во мојот живот. Врз мене силен впечаток оставија многубројните христијански и еврејски споменици, а со тоа ги збогатив мојата христијанска вера, надеж и лъбов. Ги втемелив и доживеав на самото место сите оние зборови, изрази, имиња, дејства и историски вистини што ги презентирајме со професорот Петко Златески во нашиот „Библиски речник“, прв од таков вид во Република Македонија.

Една од случките на која решив да ѝ посветам посебен простор во оваа книга е лъбовната сторија што ја крстив „Рапсодија во сино“. Имено, за време на посетата на Ерусалим, во еден голем трговски центар се сретнав со Арон-битолчанецот, како што тој милуваше да се нарече, и неговата сопруга

Мариен. Средбата беше организирана од еден поранешен пријател на Арон со кого тој одвреме-навреме разменувал некакви пораки. Препознавањето беше интересно и впечатливо: Јас се загледав во нив, тие се загледаа во мене и со дискретна насмевка ми испратија сигнал. Се препознавме. По неколку секунди, се најдовме во заеднички прегратки. Средбата беше возбудлива и за час разменивме многу информации. Разговарајме за Битола, за Македонија, за старата синагога во Скопје, за пријателите во Штип, а и за сè она што мене ме интересираше за Израел. Од тој момент мојот престој во Израел помина во организација на домаќините Арон и Мариен.

Средбата со битолските пријатели придонесе ова видување, овој продолжен викенд во Израел, да биде исполнет со многу возбудливи моменти, а со тоа и шанса да посетам голем број важни културно-историски споменици на оваа земја, што е ретка и голема придобивка за еден намерник. Куќата на Арон и Мариен се наоѓаше недалеку од центарот, што ми овозможи рационално да го користам слободното време во запознавање на градот, без придружба на моите домаќини кои преку

ден беа ангажирани со своите работни обврски. Арон, како сопственик на фирма за импорт-експорт, а Мариен, како шеф на одделение во градската болница.

Поради целодневниот ангажман на родителите, поголемиот дел од слободното време го минував со нивниот син Давид, со кого разговаравме на англиски, бидејќи тој не го знаеше македонскиот јазик. Уште првите денови забележав дека во комуникацијата со мене тој се однесуваше како со свој близок роднина. Тој повеќе наликуваше на Македонец отколку на Евреин – почнувајќи од неговиот изглед па преку карактерните особини до манирите типични за секој народ. Давид во генот беше Македонец и него како таков на овие простори можеше да го дешифрира само нашинец и никој друг. Толку се зближи со мене што ме чувствуваше како драг и стар другар.

Заедничката дружба со него придонесе тој да оформи комплетна претстава за Македонија, а посебно за Битола – градот на неговите родители во кој не стапнал по нивното иселување. Родниот крај на неговите родители го привлекувал како магнет, поради што

мојата посета во него разбуди не само желба туку и предизвик да ја посети Македонија и да го прошири својот бизнис. Му кажував за сè она што е поврзано со македонското земјоделство, со идеалните климатски услови создадени од Бога, за производството на здрава храна, за сончевите периоди, влажноста, условите, но и за релативно слабите постигања во споредба со неговата земја. Давид беше воодушевен од тие факти и неколкупати нагласи дека во него се родила идејата и ја видел шансата за проширување на неговиот бизнис со бившата татковина на неговите родители.

Во викендот Арон и Мариен ми овозможија посета на регионите кои што не беа внесени во мојата програма па, освен Ерусалим, ги посетив и Ерихон и Масада – пустинско плато запишано со големи букви во историјата на Израел. На ова место тенковските единици на израелската армија земале заклетва дека ќе ја бранат својата татковина и, ако треба, ќе загинат за неа, исто како и нивните предци уште во римскиот период. Со заклетва на ова место еврејските деца што навршуваат 13

години се прогласуваат за членови на еврејската заедница – однос кон татковината што заслужува посебна почит.

Според историската судбина, Македонија наликува на Израел, но е далеку од нивниот однос кон сопствената држава, односно како треба да се брани и развива таа. Повеќепати слушнав дека за татковината Израел е пролеана крв, зошто слободата се добива со крв, а се брани со ум.

Исто така, големо изненадување за мене беше нивниот дваесетгодишен син Давид, роден по доселувањето на неговите родители од Македонија. Барем јас така мислев сè до оној момент кога дознав дека Давид е посвоенче од Македонија, бидејќи лекарите ја испитале и ѝ соопштиле на Мариен дека со својот сопруг не може да има деца. Бев замолен овој факт да остане како тајна, зашто Давид знаел дека тие му се биолошки родители и дека не било време да му се соопшти таквата вест. Инаку, Давид завршил факултет и се здобил со титула инженер-агроном, а раководел со нивната фарма близу до Ерихон – познатиот историски град што се наоѓа во Јudeјската пустина покрај богатите извори на вода, што

овозможило областа да се развие во богат расадник на земјоделски производи, овошје и цвеќе.

Нашиот народ вели дека крвта не е вода, а таа парадигма е типична и за младите от битолски Евреин. По моето враќање во Македонија, често комуницираше со Давид и неговите родители. Остана отворена поканата тие да дојдат во Македонија и да бидат мои гости. Така и се случи. По многуте коресподенции со Давид, тој се реши да ја посети Македонија – земјата на своите родители.

Беше пролет кога Македонија претставуваше раскошен цветно-зелен килим. Насекаде беше преубаво. Прекрасно време и за гостин, таман за неговата прва средба со Македонија. Тогаш, еден мајски ден, во попладневните часови Давид допатува на аеродромот во Скопје со цел да види каде им се корените и каде живееле неговите родители. Истовремено сакаше да го прошири и развие своето знаење и видик во производството на здрава храна.

Го поврзав со односните фирмии. Нивни гостин беше неколку дена. По успешната

работка со нив, заминавме за Битола. Интимно ми призна дека во неа се чувствуval како пред Сидот на плачот во Ерусалим. Бев свесен дека не смеам да го спомнам македонското потекло кој, по дваесетгодишно отсуство, се враќа во својот роден град.

Сепак, независно од тој факт, Давид во Битола се чувствуваше како дома, како меѓу свои најблиски. Го запознав со многу негови врсници, момчиња и девојки. Со нив ги мина најубавите мигови од престојот во Битола.

Во својот роден град Давид се вљуби во девојката по име Фана, која по една година ќе стане негова официјална сопруга. Таа вистина излезе на видело дури кога по вторпат тој дојде во Македонија, овојпат со своите родители, за да ја направат венчавката. Тие беа пресреќни што нивниот син ја пронајде својата животна сопатничка во нивната стара татковина – Македонија.

ЕГИПЕТСКА ВРСКА

По мојот подолг престој во Република Турција, исполнет со многубројни средби и разделби, не само со официјални претставници на оваа држава туку и со многу наши иселеници, патот ме одведе во Египет – земјата на фараоните, еден од поодамнешните печалбарски вилаети на Македонците, особено на оние од Горноречието, кои на овие африкански простори стапнале на почетокот од миналот век. Дел од нив, иако вратени оттаму, сè уште патуваат по надоместокот од изнамените станови, што ги задржале во сопственост, а некои од нив и за да ја минат зимата на Црвеното Море.

Поводот за ова мое патување во африканската библиска земја беше да се сретнам со животот на малиот број Македонци. Истовремено да си го остварам својот сон – за

посетата на Александар Македонски и неговото видение како бог во Египет. Но, наместо тоа, овојпат ќе раскажам сторија за една египетска врска која се однесува на големата љубов на Македонец и Египќанка со постојан престој во Александрија, градот на големиот Александар III (Велики) Македонски и на силното Македонско Царство. Нивната судбина не се разликува многу од судбината на мешаниите бракови секаде во светот, но, сепак, таа се издвојува според некои особености, типични за луѓето од Медитеранот.

Средбата со мојот тамошен пријател Кирил беше планирана. Се најдовме пред Египетскиот музеј на плоштадот Тарар во Каиро. Последната наша средба беше во Скопје точно пред дваесетина години кога тој отпатува службено за Египет со цел да оствари економска соработка со некоја фирма што извозвува кожи. Оттогаш за мене се губи неговата трага, но не и податокот што некој ми го даде дека Кирил за време на престојот во оваа медитеранска земја се заљубил во некоја убава Египќанка, дека се оженил со неа и останал да живее во Египет. Постојано е населен во

Александрија, родниот град на неговата со-пруга Фатима.

По средбата Кирил ми предложи да оди-ме во ресторанот во кој навраќа за време на престојот во Каиро. Беше пладне и време за ручек. Седнати во убавото сепаре, го започ-навме нашиот разговор за многу настани од изминатите години, но поголемиот дел од вре-мето го посветивме за Египет и на неговата (Кириловата) одисеја во оваа држава. Како што веќе нагласив, потрагата по нови шанси за неговиот бизнис со кожи го довела во Алек-сандрија. Тој не очекувал дека овој град ќе стане негово постојано живеалиште. Во род-ниот град Скопје ја оставил својата свршени-ца со која планирале склучување брак до кра-јот на годината.

Со фирмата за промет со кожи во Алек-сандрија Кирил работел веќе цела година, но ова било негова прва посета таму. Тој факт бил пресуден за неговата натамошна судбина. Тука ја запознал, како што ќе рече, најуба-вата девојка на светот, прекрасната Фатима, која работела како секретарка на сопствени-кот на фирмата. Љубовта пламнала уште на

прв поглед. Наместо неколку денови, Кирил останал трајно во Александрија.

Фатима имала семејство кое припаѓало на православна религија – на копската црква, така што нејзината врска со Кирил не предизвикала недоразбирање кај нив. И неговиот партнер немал ништо против интимната врска на неговата секретарка, но нагласувал дека таа е десна рака во фирмата, а приватноста – велел – е нејзино право.

Колку што врската на Кирил со Фатима повеќе се продлабочувала, толку повеќе на видело излегувале некои нови, непредвидени моменти. Кирил тоа го почувствува кога на партнерот му објасnil дека сака да се ожени со Фатима и со неа ќе замине во Македонија. Од таму тие би ја продолжиле деловната соработка. Одговорот на Хасан бил негативен. Тој не сакал да се откаже од својата секретарка Фатима. На Кирила му предложил, да се ожени со неа и да остане да живее во Александрија како граѓанин на Египет. Од овој став натаму работите добиле нов тек. Кирил ја раскинал венчавката со свршеницата во Скопје, иако неговите родители инсистирале тој да се врати дома, но врската на Кирил

со Фатима била посилна од сите тие околности. Еден ден Кирил на својот ортак Хасан му рекол дека ќе се ожени со Фатима и го поканил тој да им биде нивниот кум на свадбената церемонија.

Во знак на протест, неговите родители од Скопје, револтирани од ваквата постапка на синот, одбиле да дојдат на свадбата. Кирил тоа го доживеал како пораз што не го очекувал, но морал да се помири со тој факт пред магнетизмот на големата љубов. И Фатима тоа го примила тешко, но имала разбирање па на Кирила му возвраќала со силно внимание и нежност.

Пред свадбата, Хасан на младенците им купил куќа – како подарок од кумот. Тој гест уште повеќе ги зацврстил односите меѓу нив. Свадбата се одржала во луксузен хотел во присуство на над 300 гости, меѓу кои на чело биле родителите на Фатима. Веселбата траела цела ноќ. Импресивниот впечаток многумина го паметат и денес.

Втората фаза од овој настан започнала со медениот месец кој стартувал во Шарм Ел Шеик, а завршил во Македонија. Тој за блиските на Фатима останал тајна, сè до нивното

враќање во Александрија по изминатите петнаесет дена. Овој гест на Кирил бил полн погодок за Фатима.

Фатима била шокирана од она што го видела во убавата држава на Балканот, или, како што таа повторувала, во рајската градина. Посебен впечаток ѝ оставиле патувањето и престојот во Охрид, Преспа, Маврово, Радика, Пелистер, Галичица и други природни убавини за кои неброени пати рекла дека се бисери на природата какви што ретко можат да се видат. Со тоа се остварил сонот на Кирил, но и на Фатима.

По враќањето во Александрија, Фатима на Кирила му родила син-убавец, „моделиран“ во Македонија, а формиран во Египет – во земјата на старите македонски печалбари. Неговиот единствен хендикеп бил македонскиот јазик, што немало од кого да го научи, зашто грижата за неговото детство и младост ја презеле родителите на Фатима.

Во почетокот Кирил тешко се помирувал со бојкотот на родителите. Сепак, со време, и тој проблем добил подобра разрешница. Лутината на родителите на Кирил полека

попуштала и еден ден во Александрија пристигнала нивна покана внуокот да им дојде на гости. Нивниот предлог бил прифатен на општо задоволство па еден ден младиот Гани полетал од Каиро за Скопје кај неговите баба и дедо.

Средбата била трогателна и незаборавна. Родителите на Кирил го прифатиле својот внук Гани и се потрудиле неговиот престој во Македонија да му остане во длабоко сеќавање. Со тоа тие ја залекувале раната на својот син Кирил.

За тоа како поминал во Македонија и нејзиниот главен град Гани на своите другари и другарки во Александрија им пуштал видеокасета. За кратко време таа станала и најгледаниот документарец за една држава. Таква реклама за земјата на неговиот татко никогаш не била направена. Како резултат на тоа, му предложив на Кирил, во рамките на својата фирма да го вклучи и туризмот, посебно со Македонија...

По завршувањето на обврските во Каиро, Кирил ми понуди да заминеме за Александрија – во неговата фирма и во египетскиот

дом, за да ме запознае со неговото семејство. Предложи таму да го направиме и планот за мојата турнеја низ Египет и за мојата придружба на тој пат. Така и се случи да ги запознаам Хасан, Фатима и Гани и со нив да поминам уште некој миг во убава семејна атмосфера. А потоа да тргнам по патеките на Александар Македонски, за кого Египет бил голем предизвик, а што довело до прекин на фараонската ера во оваа земја и до изградба на неговиот град Александрија некаде во 332 година пред Христа.

ИНДИСКА ЉУБОВ

Во септември 1997 година, како член на државната делегација, присуствувајќи на погребот на Мајка Тереза во Калкута. Допатувавме во Индија за да ѝ оддадеме почит на нашата сограѓанка Агнеса Гонџа Бојаџиу која за својата хуманитарна дејност во оваа голема азиска земја стана добитник на: Нобеловата награда за мир, на Наградата на УНЕСКО за придонес во образованието, на Наградата Чавахарлал Нехру, Наградата „Универзална мајка“ и на многу други награди и признанија. Во 1948 година папата Пие XII ѝ дал дозвола да живее како независна калуѓерка, а папата Јован Павле II во 2003 година ја прогласи за светица.

По овој повод сакам да раскажам една друга приказна доживеана во Калкута, која и

овојпат го потврдува фактот дека Македонците се посеани на сите меридијани во светот, а не само на познатите печалбарски континенти. Не можев ни да сонувам дека во поворката на погребот на Мајка Тереза ќе запознам Македонец оженет за Индијка, кого чувството на припадност кон неговата сограѓанка Агнеса го довела на чинот на нејзиното последно испраќање. Сосем случајно, тој човек, по име Цветан, беше во моја непосредна близина. Се запознав со него и со неговата сопруга и, по погребот на светицата, бев поканет да бидам гостин во домот на нашинецот и на снаата од Индија.

Неверојатни се патиштата на судбината. Пред повеќе години Цветан патувал на гости кај своите роднини во Сиднеј, Австралија. На аеродромот во Њу Делхи, каде што авионот се спуштил да земе гориво, за време на паузата, разгледувајќи го шопинг-центарот, до него забележал убава Индијка која случајно му поставила прашање за некој производ од витрината пред која биле застанати. Спонтано ѝ одговорил на чист английски јазик, што било и повод за познанство и зближување.

На негов предлог, седнале во ресторант и така започнал разговорот чие финале не било во Сиднеј туку во Њу Делхи. Сораја случајно и неочекувано го пронашла својот избраник, кој, по враќањето од Австралија, и многуте телефонски разговори и писма, заминал и останал во Индија, најголемата држава на континентот, што имал прилика да ја види само на географските карти.

Како ќерка на висок државен службеник, Сораја го одвела дома и го запознала со родителите. Иако изненадени од средбата, што го прифатиле изборот на својата ќерка, во почетокот како пријател од Универзитетот, а потоа и како животен сопатник.

Се разбира, сето тоа не се одвивало со филмска брзина. Во почетокот Цветан имал статус на студент, сместен во студентскиот дом, а потоа префрлен во приватен стан, по избор на Сораја, која ги покривала и трошоците. Љубовната врска траела цели две години. За ваквиот пресврт во животот Цветан ги информирал родителите во Скопје и роднините во Сиднеј, така што нивната невера и вознемиреност во почетокот подоцна била

смирена и прифатена со чувство на задоволство. Главниот адут за ваквиот животен пресврт на Цветан била неговата убавина, која им задавала „големи главоболки“ на девојките во татковината. Убавата Индијка морала да падне на овој адут со кој Цветан ја пленил. Припаѓајќи му на средниот сталеж, таа можела да си го дозволи и тој луксуз да ја преземе грижата за својот избраник, чие име никако не можела да го изговори. Поради тоа, во почетокот му се обраќала со Ситан, а потоа со Тан – дефинитивно.

Свадбата на Цветан со Сораја била нешто невидено дотогаш. А и тој, како и другите Европејци, не можел ни да замисли дека Индијците се генијалци за вакви раскошни свечени церемонии. Освен тоа, и прекрасната слика за очите, највозбудливиот факт, барем за нас Македонците, е приврзаноста на индиската жена кон сопругот, односно кон семејството. Тоа сознание ги исполнило со среќа и задоволство сите роднини и пријатели на Цветан и секако родителите кои биле присути на неговата свадба во Њу Дејхи. Видеоснимката сè уште се врти во Скопје на средбите на сите познати и пријатели на нашиот

младоженец. Досега таков раскошен спектакл не бил виден на ниедна прослава, а камоли на свадба.

Уште во Њу Делхи, Цветан и неговите родители решиле и во Скопје да се одржи македонска верзија на свадбата на нивниот син. Но, поради обврските на Сораја во врска со нејзиното дипломирање на универзитетот, тој чин бил одложен на неодредено време. До него дошло по две години, кога таа дипломирала, со што се здобила со статус на проект-менаџер. Но, свое влијание за таквата одлука имала и намерата на Цветан и на неговите родители Сораја, по доаѓањето во Скопје, и да остане во Македонија како индиска невеста која со својот сопруг ќе се обиде да започне бизнис кој ќе ја поврзе Европа и Индија. Овие планови биле преокупација и на двете семејства.

Во текот на средбата што ја имав со нив во Калкута на погребот на Мајка Тереза, ваквите нивни планови беа во завршна фаза. Попширока информација за тоа добив во хотелот во кој беа отседнати, пред моето полетување за Скопје. Но, пресреќни што нашата заедничка средба ја остваривме на погребот на

нашата сограѓанка, на која дојдовме да ѝ ја изразиме заедничката љубов и почит, Цветан и Сораја ме збунија со нивниот предлог да бидам нивни гостин. По извесно колебање, сепак го прифатив предлогот, и наредниот ден ги посетив, за да другаруваме и да раскажувме за Индија и за Македонија.

По сето ова непланирано, не можев да се ослободам од чувството колку е мал светот и колку во него средбата меѓу двајца Македонци, во плева народ, е вистински настан! Возбудата што тој ја приредува не може со таков интензитет да се доживее во Татковината. Дома ние сме други луѓе, друг свет, отуѓен. Причините за тоа се познати: вековните ропства, асимилации и експлоатации и оттуѓувања, чии рефлексии и денес ги доживуваме од нашите соседи на Балканот. Но, таквите луѓе надвор од родниот крај одеднаш стануваат поинакви светски, со други духовни и планетарни хоризонти. Цветан е типичен пример за тоа. Во комуникацијата со него на английски јазик родителите на Сораја имаа чувство дека нивната ќерка запознала припадник на старата британска школа, човек со широка култура и шарм...

Ме пречекаа родителите на Сопаја и ме одведоа во нивната раскошна вила во делот на градот резервиран за високата класа. Нешто како нашето Водно. Нивната единица, ќерката, им беше галениче, што придонесуваше за нивниот внимателен однос кон нас, односно кон нивниот зет, а сега и кон нивниот неочекуван гостин. Од послугата во вилата руцекот веќе беше поставен, а од сите нас и приказната за престојот во Калкута. Пријатно ги изненади фактот што јас, како претставник на македонската држава присуствуваа на погребот на нашата граѓанка Мајка Тереза, најпопуларната жена во Индија. Тој факт го наптера и Цветан со својата сопруга да присуствува на овој траурен чин и да ѝ го oddадат своето внимание и почит.

Мојот престој во оваа азиска земја, инаку долги години британска колонија, мина во посета на најзначајните културно-историски споменици, придружуван од моите домаќини Сопаја и Цветан. Има ли некој што не би рекол дека Македонците и Индијците во својот ген имаат сличности што ги поврзуваат, но и зближуваат?...

ОПАСНА АВАНТУРА

Таа, далечната Австралија секогаш е предизвик за намерникот. За време на една моја службена посета на Австралија, покрај официјалните контакти со претставниците на властите, на македонските иселенички организации и на црковните општини на МПЦ, неизбежни беа и средбите со мои лични пријатели во Мелбурн, Сиднеј и други градови. Во таа прилика посебен впечаток ми оставил разговорот со Љупчо С. од Сиднеј, мой стар другар од средношколските години. Неколкупати додговорените средби конечно се остварија кога решивме цел еден ден да бидеме заедно и да ги претресеме сите убави и неубави спомени од младоста и од животот во тугина.

Љупчо беше оженет за Македонка од прилепскиот крај, вистинска убавица доселена во Сиднеј со родителите кога имала

петнаесет години. Од бракот со неа имаше седумгодишно девојче, ученичка во прво одделение, негово галениче. Девојчето и мајката секое лето се гости кај бабата и дедото што живеат во Мелбурн. Љупчо е успешен бизнисмен и зазема едно од клучните места во корпорацијата на еден Англичанец, градежен претприемач – професија која е на висока цена во Австралија, зашто нејзиниот развој е диктиран од перманентниот прилив на доселеници.

Љупчо не знаеше за мојата посета на Сиднеј. Го изненадив кога му се јавив од хотелот. Беше пресреќен што викенд-неделата ќе ја посветиме на нашата средба и видување.

За реализација на моите службени и приватни контакти во Австралија имав на располагање петнаесетина дена, кои беа со многу набиена агенда. По телефонскиот договор за средбата со Љупчо, ги средив моите белешки од дотогаш реализираните службени контакти и решив да се одморам останувајќи во хотелот до утрешната средба со мојот стар пријател. Во преостанатите десетина дена од

престојот на петтиот континент ми останаа уште посетите на Канбера и Мелбурн, кои имаа, главно, службен карактер, но и приватноста беше неодминлив дел.

Од филмот што го завртевме со Љупчо во ресторанот на хотелот, најсилен впечаток ми остави епизодата со Англичанката Мери, што тој никогаш нема да ја заборави. Тоа се случило во почетокот на јули, кога неговата сопруга заминала со ќеркичката кај родителите во Мелбурн на летен викенд од неколку дена.

По маратонската седница на Управниот одбор на компанијата во која работел Љупчо навратил на пијачка во соседниот бар пред да замине во својот дом на заслужен неделен одмор. На шанкот порачал виски со мраз. Одненадеж крај него застанала млада убава жена со златна кадрава коса. Како и секој културен човек, тој ја поздравил дамата посакувајќи ѝ добро здравје и среќа во денот и ѝ се претставил. Таа кон него веднаш пројавила заинтересираност. Дотогаш Љупчо немал други такви контакти и излети надвор од семејството на кое му бил целосно приврзан.

Сопругата и ќеркичката биле неговото најголемо богатство, што не би го заменил ни за куп дијаманти, а камоли за друга жена. Но, сега се нашол во искушение како да постапи: да го прифати предизвикот или да ја прекине играта. Го прифатил искушението и влегол во ризик. Не можел ни да претпостави што сè ќе го снајде во наредните два дена. Но, да одиме по ред.

Од барот Мери го одвела во нејзиниот стан кој се наоѓал во близина. Веднаш, уште во ходникот, му се нафрлила. Го опсипала со жестоки бакнежи и гушкања, како да се во линк со години. Љупчо го прифатил предизвикот. Бргу–бргу од нога, уште во претсобјето, го доживеал совершенството, а потоа продолжиле во спалната соба. Англичанката била збунета од лудиот нагон на Македонецот. Не го оставала да здивне. Она што го доживуваје двајцата било посилно од вулканска ерупција. Невидена еротска експлозија од која се губи компасот! Дознавајќи дека е оженет и со дете, Мери го убедувала дека нивната средба нема да се одрази на неговата брачна хармонија.

Но, ѓаволот ни ора ни копа. Вториот ден и тој решиле да ги минат кај него, во неговиот стан, со што Љупчо направил кардинална грешка. Заробена во канџите на страста, Мери се однесувала како да се наоѓа на седмо небо, во некаков виртуелен свет кој само нејзини припаѓа. Прв од сексуалната магија се отрезнил Љупчо па ѝ предложил на Мери да се разделат и да продолжат да живеат со убавите спомени. Мери мрморела нешто како во сон, што Љупчо го прифатил како нејзино согласување со неговиот предлог. Ама, од тој миг неговиот живот полека но сигурно ќе почне да се претвора во пекол.

По два дена неговата сопруга Билјана и ќеркичката се вратиле во Сиднеј, пречекани од сопругот и таткото со топлина каква што може да покаже само заљубен маж. Особено ако неколку дена му недостигале љубените...

Привидниот мир во нивните односи не потрајал долго. Иако Љупчо глумел дека животот му се враќа во нормала, тој бил нагризан со тенденција да биде и уништен. Жестоката авантюра со него Англичанката не можела да ја преболи. Разделбата од неколку

денови со Љупчо почнала силно да ја разжестува па таа секоја минута го вртела телефонот. Во прво време – на работа, во компанијата, а потоа и дома. Мери упорно инсистирала нивните сеанси да продолжат. Љупчо сè повеќе ја игнорирал настојувајќи вонбрачната авантура да ја зачува настрана од вниманието на Билјана.

За жал, сите негови обиди тајната да не се обелодени биле попусти. Агресивноста на Мери станала неподнослива. Освен по телефон, таа почнала да го посетува Љупчо и на работното место, што му создавало дополнителна главоболка. Затоа почнал да размислува за иселување од станот пред оваа луда жена да му упадне дома и да му направи хаварија во семејството. Дал оглас дека го издава станот, што не останало незабележано од Англичанката. Еден ден таа влетала кај него како странка која бара живеалиште, со цел да се распраша под кои услови го изнајмува станот. Во таа прилика Љупчо ја затекнал дома, ја прифатил како странка која се јавила на огласот, а не како негова лъбовница. Поради тоа Билјана останала поштедена од евентуалниот стрес

што би го доживеала ако би дознаела која е таа жена што бара стан.

Од тој момент Љупчо настојувал да ги одбегне сите какви и да има средби со Мери. Но, за жал таа не го оставила спокоен ни во неговиот дом, – телефоните постојано звонеле. Кога Билјана ќе ја дигнела слушалката, Мери ја прекинувала врската. Љупчо знаел дека е таа и дека нема да се откаже од теророт врз неговото семејство па затоа решил да ѝ каже на Билјана што му се случило додека таа била кај родителите во Мелбурн.

Овој гест предизвикал шок кај неговата сопруга. Паѓајќи во транс побарала од Љупчо да го напушти нивниот дом. Љупчо без збор го прифатил тоа и заминал од дома испаничен од несреќата што го снашла. Неговото отсуствување не можела да го поднесе ќеркичката која баракала да ѝ се јавува секој ден, а потоа и да се врати дома.

Во меѓувреме на Љупчо му изгорел автомобилот, паркиран во повеќекатната гара-жа во близина на работното место. Два дена подоцна неговата ќерка ја скршила раката во забавиштето, што предизвикало неговата сопруга да доживее не само нервен слом туку и

сообраќајна несреќа, во која едвај останала жива. За излез од хаосот, Љупчо побарал помош од полицијата. Но, за жал, во почетокот таа не покажала понагласен интерес за овој случај. Барала конкретни докази од кои ќе се види ангажманот на Мери, но Љупчо такви немал. Но, подоцна полицијата си ја завршила работата.

По извесно време, Љупчо се вратил дома кај сопругата која веќе ја напуштила болницата, а ќерката се опоравила со скршената рака. Тој многу тагувал за несреќите што им се случиле и се обвинувал за тоа.

Решил да остане со семејството, да го заштити, со надеж дека кошмарот брзо ќе заврши.

Така и се случило. Тој момент било пресвртница во семејниот живот. Нивниот брак се вратил во старите води, се вратиле скрените денови од минатото.

ЉУБОВНА ЛЕКЦИЈА

Љубовните авантури на Македонците во дијаспората, се интересни приказни, своевидни стории, кои се доживуваат со најгласен интерес и внимание. Во нив и се мешават и се прекршуваат обичаите, навиките, а пред сè, културните традиции на народите во сите сфери од животот, па и во љубовта. На нашата емотивност и експлозивност на љубовниот мегдан, странците им парираат со смиреност и рационалност, што ја исклучува европијата типична за нас. Оттука и отпорот кај нашиот човек во туѓина во семејното огниште да се најде странец, што доведува нејзината женачка или мажачка да се претвори во своевиден настан, поврзан со враќање во татковината, со избор на невеста, или ако тоа не успее, со помирување со судбината.

Сепак, таквата ситуација полека се менува. Светот се отвора и сè повеќе станува

глобално село. Така и комуникацијата на луѓето од разни меридијани, станува нормална потреба, особено во новиот век, кога Европа се обединува и кога се рушат границите на државите и народите. Колку што светот е воодушевен од чесноста и искреноста на нашите луѓе и нивната култура, толку повеќе е збунет и изненаден од нивната лежерност, неиницијативност и честата неупорност во реализацијата на работните обврски. Но и таа нивна претстава за нас почнува да се менува, па така полека, ама сигурно стануваме привлечна нација за другите народи, чија поддршка на овој план е сè поочигледна.

Класичен пример за ваквите процеси низ кои минуваме, е високата оценка на светот за способноста на нашите луѓе кога тие се во виделот на обврските, во нивната економија и кога за релативно кратко време стануваат успешни луѓе. А истите тие во сопствената земја не можат да дојдат до израз. Нивните способности никој не ги открива или вреднува, па по известно време излезот го бараат во заминувањето надвор. Таму не бива, а овде, во родната земја, сме со резерва. Феномен кој ги збунува странците, а ги освестува Македонците,

кои почнуваат да сфаќаат дека Европа повеќе ни треба нам отколку ние на Европа. Овој не-побитен факт го потврди еден нашинец, млад градежен инженер, по потекло од семејство кое во Македонија има повеќе хектари земја во приватна сопственост, а цели пет години чека работа во некоја од познатите македонски градежни фирмии, кои се прославија и во земјата, особено по земјотресот, и во светот, кој за среќа сè уште ги бара и избира нивните тендери како докажани и поевтини фирмии на светскиот градежен пазар.

Тој нашинец се вика Никола П., оженет за Холанѓанка за време на неговиот работен престој во оваа земја како градежен инженер. Нејзиното внимание не го привлекол толку со струката, колку со неговата машкост, убавина и привлечност. Никола е стасит маж со проседа коса и сини очи. Но, да одиме по ред. Кога пристигнал во Амстердам, Никола не морал долго да чека за работа. Имал среќа да се вклучи во фирмата на родителите на неговата идна сопруга Матилде, која се занимавала со градежни работи, главно во Холандија. Но, тоа не бил неговиот главен адути за вработувањето. Ќерката на сопственикот на

фирмата му фрлила мерак уште првиот ден и тој брзо напредувал во струката. Нејзиното семејство веднаш го прифатило како нивни зет и не чекајќи долго, таквата врска ја крунисало со брак. Со филмска брзина Никола решил два животни проблеми – работа и сопруга – за што во родната земја обично е потребно подолго време, ама и среќа, ако ти е Господ напомош. Убавината и струката кај нас се релативни категории, кои за разлика од Европа кај нас се на висока цена.

Свадбата во Амстердам била раскошна и на неа присуствуvalе и родителите на Никола, неговиот татко и мајка, кои потоа ги поканиле младенците, а и сватовците да дојдат во Македонија и да се запознаат со родната земја на нивниот зет. На свадбата паднала одлука медениот месец младенците да го минат во Македонија, а потоа да дојдат и сватовците. Оттука почнува главното, она што никој не го спомнал дотогаш, изненадувањето што кај невестата Холанѓанка го предизвикал имотниот статус на Никола. Фактот дека тој е сопственик на неколку хектари обработлива земја во триаголник меѓу две реки, а која со

години лежи необработена, обрастена во трска, особено откако неговите родители се преселија во Скопје, каде што тој го заврши Граѓежниот факултет, издржуван од нив, од татко учител и мајка воспитувачка во градинка. Шансите за неговото вработување беа мали, по осамостојувањето на земјата, опадна потребата за нови работници. Како резултат на тоа, Македонија денес има неколку стотини илјади невработени, меѓу кои не е мал бројот и на високообразовни луѓе, на магистри и доктори на науки.

Ваквата ситуација, на новиот статус на Никола му даде значење на добиено бинго, но изненадувањата допрво доаѓаа. Тој среќно се ожени и своите лични материјални проблеми ги реши.

Нивниот меден месец завршил и тие се вратиле во Амстердам со цел да ги довршат подготовките, односно обезбедувањето на финансиската конструкција за самостоен проект што планирале да го започнат. Така, во Холандија решиле да се занимаваат со граѓежништво, а во истовреме во Македонија да го поттикнат производството на здрава, чиста еколошка храна на земјиштето во Скопско.

По извесен период, бизнисот во Холандија почнал да напредува. Нивната фирма станала позната во својата бранша. Успесите се ределе од проект до проект што ги изведувала нивната фирма. Исто така и производството на здрава храна од Македонија го положил испитот. Едно македонско и холандско семејство го направиле она што одамна требало да се направи: Македонија да произведува здрава храна. Резултатите биле очигледни. Ваквата комбинација, меѓутоа, барака и жртви. Првата од нив била одлагање на прширувањето на семејството, барем за две до три години, додека не се стабилизира производството и профитот. Раѓањето на деца ќе причинка за сметка на тој факт. Двете семејства немале ништо против.

Во тој период Никола почнал почесто да доаѓа во Македонија, за што Матилде не се бунела. Со подолгите престојувања во Скопје, на тајно ги обновил љубовните врски со поранешната љубов. Но, тоа неостанало да биде незабележано од неговата мајка, која била упорна и успеала да ја залечи љубовната рана кај Никола. И Матилде доаѓала еднаш годишно во Македонија, најпрво во Скопје, а

потоа заминувала на одмор во Охрид, каде вистинско го искористувала македонското сонце и чистата вода на Охридското Езеро.

Едно лето, заедно со Матилде и Никола, во Македонија дошла и нејзината пријателка, по име Марија. Убава русокоса, витка и симпатична Холанѓанка. Сите заедно заминале за Охрид каде се сместиле во еден хотел на брегот на Охридското Езеро. Сè било нормално во однесувањето, другарувањето и летувањето, до моментот кога Марија требала да оди за Скопје и да се сртне со некои нејзини пријатели кои попатно требало да дојдат во Македонија.

Се договориле Никола да ја вози со колата до Скопје и после еден ден да се вратат во Охрид. Така и направија. Меѓутоа, на патот од Охрид до Скопје, Марија просто го силувала Никола, кој не можел да одолее на убавината и сексебилноста на Марија. Сеансите ги продолжиле во Скопје, за што разбрала мајката на Никола. Мајчиниот инстинкт проработил. Тогаш, да го покрие својот син, прикриено се замешала во љубовната афера и го замолила Никола и таа да отпатува со нив за Охрид. Така и направиле. Заедно заминале за Охрид, каде останале неколку дена, со цел

така да ги покрие трагите на љубовниот занес на својот син. Таа успеала во тоа. Матилде непочувствуvala дека нешто се случило, туку била задоволна што мајката на Никола била со нив.

Марија заминала за Холандија, а Матилде и Никола го продолжиле својот престој во Скопје. Никола добил лекција од мајка си, која како што рече Никола: Таа се покажала како вистинска македонска мајка. Потоа, Никола ѝ ветил на мајка си дека ќе заборави на љубовните прошетки и ќе биде верен на Матилде, а и достоен како што тоа му доликува на еден семеен човек, како Никола.

Што се случува денес со Никола и него-вата Матилде? По третата година од реализацијата на проектот, тие го прошириле семејството со син со кого се подолго на визита во Амстердам, кај дедото и бабата. Нивната фирма ја водат високостручни луѓе и затоа нема за што да бидат загрижени.

Така, на Никола, кој имал немирен дух, животот му одржал лекција. Конечно се освестив и сфатив дека од нас зависи како живееме, и каква ќе биде нашата иднина, ја заврши Никола својата приказна.

ЦРВЕНИ РОЗИ

Во еден период од мојот живот Канада беше мојата втора татковина. Во Торонто и во другите нејзини градови, во Онтарио живеат голем број Македонци активно вклучени во стопанскиот, културниот и научниот живот на оваа мултиетничка држава на северно-американскиот континент. Затоа, од сите Македонци раселени на разни континенти, најмногубројни ми се пријателите во Канада. Оттука и во мојот истражувачки опус најголем простор, разбираливо, им посветив токму ним. Еден од нив е и Александар П., познат адвокат од Торонто, афирмиран не само меѓу Македонците туку и меѓу другите народи што живеат во оваа земја. Иако често престојував во Канада и настојував да се видам со поголем број од моите пријатели, сепак последната средба со Александар е една од ретките што

клучна неговата упорност. По некое време, повторно го завртел телефонот и, по упорното свонење, непознатата жена ја кренала слушалката предупредувајќи го непознатиот на покултурен однос. За да излезе во пресрет на нејзиното барање, Александар веднаш се претставил кој е и што работи верувајќи дека на тој начин ќе остави поповолен впечаток кај жената. Се разбира, тој не го соопштил мотивот поради кој бара средба со неа. Ако кажел дека тој мотив е нејзиниот глас, уште повеќе би ја изиритирал и дефинитивно би ја загубил врската. Рекол дека не е оженет, дека е роден во Канада, дека во Торонто го завршил Правниот факултет и дека веќе пет години работи како адвокат.

Жената му одговорила дека се колеги по професија и ја прифатила поканата за средба истата вечер во една од најпознатите кафеани во центарот во Торонто. Како знак за распознавање, му предложила да понесе букет црвени рози.

Александар бил радосен што ја добил првата рунда и, без некому да каже за оваа случка, започнал да се подготвува за вечерното рандеву со жената што има глас кој го

вадел од умот. Иако дотогаш имал многу контакти со припаднички на понежниот пол, Александар се чувствуval како првпат да среќава жена врз која ќе го полага најважниот испит во животот.

Вечерта во осум часот Александар бил точно на закажаното место во кафеаната, но затскриен зад еден од големите столови, со цел тој прв да ја види непознатата жена адвокат, а потоа и да ѝ пријде. Шетајќи со погледот низ салата во која веќе имало доста гости, на една од масите зад аголот ја здогледал неа - убавицата со црни очила – чиј поглед бил прикован на една точка во аголот. Стаписан од глетката, не можел да поверува: положбата во која се наоѓала таа била типична за држењето на слепи лица. Зар е можно да станува збор за слепа жена?! Како успешала да дојде до кафеаната? Низ главата на Александар минувале безброј мисли без одговор, Што да прави? Како да постапи? Жената му била завртена со грбот „гледајќи“ во големото огледало пред неа на сидот.

Убеден дека не го забележала, тој решил дискретно да ја напушти кафеаната

оставајќи го букетот од црвени рози на една празна маса.

Возбуден од настанот, започнал да се подготвува за судскиот спор што му бил закажан за наредниот ден. Го водел разводот на канадски Македонец со неговата сопруга, за кој верувал дека ќе го добие, бидејќи материјалните докази биле на негова страна. Интересно, но не знаел кој адвокат ќе ја застапува неговата жена со која имал две малолетни деца. Таа била Англичанка и Александар претполагал дека нејзиниот бранител е Англичанец. Но, тој факт за него немал никакво значење, бидејќи доказите биле на страната на неговиот клиент.

Поаѓајќи на првата судска расправа по овој предмет, Александар не можел да им поверува на своите очи. Пред судницата го сретнал својот браненик и неговата сопруга со нејзиниот адвокат. Замислете кој бил адвокатот – жената од чиј глас Александар паѓал во транс! Слепата адвокатка која попусто претходната вечер го чекала во кафеаната! Овој пат разликата била во црните очила - нив ги немало на нејзиното лице. Соочен со тој факт и со шокот што го доживеал, Александар се

соочил со кошмар од кој не можел да избега. Во салата, пред судијата, се однесувал како отсутен, што било и причина Македонецот што се разведувал и да го изгуби спорот. Судот застанал на страната на Англичанката, задолжувајќи го нејзиниот бивш сопруг да плаќа висока алиментација, а таа да ги задржи децата и куќата во која дотогаш живееле. Така, еден навидум добиен судски граѓански спор Александар го изгубил како да е почетник во професијата.

Но, во целата мешаница што ја доживеал најголемо искушение била неговата колешка - „слепата“ адвокатка. Значи, таа не била слепа. Иако во кафеаната се појавила со поглед на слепа жена! Зошто постапила така? Одговорот на овие прашања за него останал непознат. Одговорот го знаела само таа - жената со возбудлив глас која го матирала не само во кафеаната туку и во судот. Но како? Како успеала во тоа? Александар одговорот можел да го најде само кај неа. Само таа можела да одговори на оваа енигма која буквално го исфрлила од колосек, иако важел за еден од врвните тамошни адвокати. Затоа почнал одново да врти на нејзиниот

телефон, со намера да ѝ закаже средба на која ќе го добие одговорот што го очекува: Да ли го видела во кафеаната со црвените рози во рацете и како ги уништила неговите аргументи за разводот на неговиот клиент?

Неговите телефонски обиди останале без успех. Но, не се откажал од средба со неа. Еден ден отишол во нејзината канцеларија, како и секој друг што бара помош од искусен адвокат. Прво што дознал е името - Сандра, напишано на фирмата над влезната врата; второ, таа не била слепа како што помислил кога ја видел во кафеаната во која ѝ ја закажал средбата; трето, зошто го изгубил спорот во одбраната претходниот ден во судот?; четврто, зошто таа му го сврти грбот и го отфрлила како мивка? кога веројатно знаела дека и тој, како и таа, е еден од најафирмированите адвокати во Торонто? Во судот тој го доживеал најголемиот љубовен стрес. Не само нејзиниот возбудлив глас, туку и нејзиниот изглед на убавица, каква што ретко се среќава на тие простори, го извадиле од сите животни колосеци. За првпат во животот сратил дека неодговорно ја прокоцкал најголемата

животна шанса – да се ожени со неа и адвокатските фирмии да ги претворат во адвокатска корпорација која ќе остварува голем профит.

На првата и единствена средба на Александар со Сандра нејзиниот одговор бил дека тој, како самобендисан адвокат, заиграл на погрешна карта, неподготвен за брак и за жртви во бракот. Тоа го покажал во кафеаната во која ѝ закажал средба со црвените рози во рацете, од која се откажал поради нејзините „чрни очила“, – мислејќи дека е слепа. Типичен Македонец! – ми рече на крајот завршувајќи ја приказната. – Резил! Голем резил!!

БРАЧНА СТАПИЦА

Приказнава ми ја раскажа мојот стар пријател Јован од Кавадарци кој повеќе од десет години живее во САД. По разни поводи неколкупати бев негов гостин за време на моите службени посети на САД и Канада. Таму најчесто престојував за време на осветувањето на новоизградените храмови на Македонската православна црква. Меѓутоа, овојпат мојата средба со Јован се случи во Кавадарци. Сосем случајно. Првин во амбиентот на Општинското собрание, а потоа продолжи во една од кафеаните. Она што ми го раскажа е настан каков што се помни и обично им се случува на Македонците во раните или зрелите години дома, во Европа, Канада, САД и Австралија.

Од мојата последна средба со Јован, во САД веќе беа изминати доста години, така

што ненадејниот контакт со него во родниот крај беше повод и инспирација за ретроспектива во минатото и освежување на највозбудливите случаувања во неговиот живот. Никогаш нема да го заборави настанот што му се случил пред шест години за време на краткиот престој во Кавадарци кога неговиот сосед го поканил на кафе во неговата куќа. Средбите и разговорите во ваквите прилики со соседите и пријателите се најрелаксирачки мигови за секој наш иселеник кој со години живее во странство со носталгија по својата татковина.

Уште на влезот во куќата на соседот, погледот на Јован најпрвин му го маѓепсала личната девојка што се појавила за да се поздрави со него на лош македонски јазик. „Тоа е нашата внука Ели, родена во Њујорк, што ни дојде на гости“ – му рекол соседот на Јована влегувајќи во дневната соба. По некое време дошло кафето и со него домаќинката и гостинката. По вообичаеното добредојде, разговорот почнал да се движи во насоката што тој најмалку ја очекувал. Темата била бракот, но оној на девојката, која, иако родена

во туѓина, по стариот македонски обичај дошла во татковината на нејзините родители да си најде лика и прилика, домаќин, со кого ќе свие гнездо за идното семејство. Така, од збор до збор, Јован и Ели се нашле во центарот и на сопственото внимание, но и во фокусот на домаќините. На Јована не му било тешко да заклучи дека „поканата на кафе кај соседот“ не била случајна. Сценариото за неа било од-напред подгответо па тој и гостинката се нашле во главни улоги. Тие не само што си се допаднале, туку по некое време започнале и да уживаат во средбите.

Од тој момент започнале подготовките за „снимање на брачниот филм“ во режија на соседот Иван и неговата сопруга Рада, кои не можеле да го скријат задоволството од успехот на овој план. Од тој ден Јован и Ели биле постојано заедно, не само дома кај Иван, туку и надвор, уживајќи во кафеанските посети во Кавадарци и Неготино, а потоа и во Солун, каде што секоја сабота оделе на шопинг. Родителите на Ели во САД биле пресреќни што нивната ќерка го направила својот животен избор па започнале да се

подготвуваат за голема свадба во Њујорк, бидејќи нивната единствена ќерка тоа и го заслужила.

Дотука сè било во ред – ми велеше Јован. Маѓепсан од оваа необична случка, тој како да заборавил дека од САД дошол да ја подготви својата свадба со неговата идна сопруга Верче од Велес, со која е во љубовна врска повеќе од три години. Но, ете, неочекувано се нашол во друга брачна стапица и како да не беше свесен што му се случува. Сепак, морал брзо да се освести, зашто во спротивно резилот не му бега. Размислувајќи што да прави, Јован се решил за една соломонска разврска: да ја одложи женачката со Верче од причини што допрва ќе ги измислува причините, а потоа со Ели да отпатува во САД. Како и секое дете кога има избор, се определил за подобрата играчка. За Јован во оваа прилика тоа била Ели и затоа ја прифатил неа.

Верче од Велес тешко ги проголтала причините за одлагањето на нејзината свршувачка со Јован, но сепак попуштила пред

неговиот притисок дека тоа го прави од семејни причини, кои за релативно кратко време ќе ги расчисти во САД. И така, еден ден во септември, Јован и Ели седнале во авион за САД. Нивниот пречек бил спектакуларен, подготвен од мајката на Ели, која имала главен збор во куќата.

Но, не требало да мине долго време за работите да земат друг тек. Младото семејство кое живеело во заедница со родителите на Ели релативно бргу го почувствуvalо влијанието на родителите во нивниот брак. Брачните планови наместо младенците, ги правела бабата, односно мајката на невестата. Животот во таа заедница бргу ги покажал негативните страни. Реакциите на Јован, исказани пред Ели немале никаков ефект врз сличните одлуки на нејзината мајка. Не минало многу време од свадбата, а нивниот брак се нашол во криза. Излезот бил во нивната одлука: или да го прифатат мешањето во бракот на мајката или да се преселат во друг стан. На ваквиот предлог од Јован сопругата Ели енергично се противставила. Тогаш тој сфа-тил дека Ели е зависна од нејзината мајка и

дека нивната разделба тешко ќе може да ја поднесе. Таквото сознание конечно му ги отворило очите и тој почнал да го бара излезот. Не му требало многу време за да го најде.

Еден ден под изговор дека оди да прашета низ Њујорк, се качил на првиот авион и слетал во Скопје. Со првиот воз пристигнал во Велес да ја види својата сакана Верче и да ѝ каже дека ги решил проблемите во САД поради кои ја одложил нивната венчавка.

– А документите од матичната служба?
– прашав. – Зар тие нема да бидат главната пречка за бракот со Верче?

– Не, нема да бидат, бидејќи и не постоеја. Мојата свршувачка, односно венчавка, со Ели беше фиктивна. Еден мој пријател во општината ми даде белешка во која пишуваше дека сум свршен за Ели и тој документ, на кој се наоѓаше и некаков печат, фактички немаше никакво значење. Затоа, уште во САД го уништив и од него нема никаква трага. А таму нејзините родители веруваа дека тој документ ќе треба само да се преведе на англиски и да се завери од нивната матична

служба. Но, како што гледаш, не било така?
– ми велеше Јован.

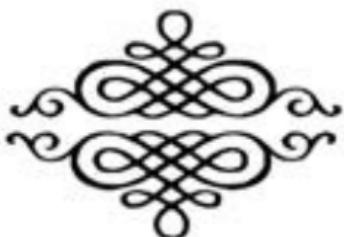
– Бракот со Верче сега влегува во својата трета година, зацврстен со раѓањето на нашата ќерка Мирјана! – велеше Јован.

– Зар Американците не ти направија никакви проблеми? – го прашав.

– Имаше такви обиди од нивна страна. Првиот пат се обидоа со добро да ме убедат дека треба да се вратам кај нивната ќерка, за да го продолжиме бракот. Ми нудеа платен авионски билет, па дури и изнајмен стан ако ни пречи заедничкиот живот со нив. Вториот пат ми се заканија со судски постапки, но, кога по извесно време видоа дека тоа не ме возбудува многу, кренaa раце од сè. Можеби се надеваа дека јас, како печалбар во САД, еден ден ќе се вратам во Њујорк и ќе го продолжам животот со нивната ќерка. Но, оттогаш јас започнав нов живот, веќе не како иселеник туку како жител на својата земја.

– Дали до Верче допреа гласини за оваа твоја брачна авантура во САД? – го прашав мојот пријател.

– Не, мојата сегашна сопруга никогаш не дозна за тоа. Можеби затоа што никогаш немала повод за такво сомневање. Сепак, ако ме прашаш за разликата меѓу тој и овој брак – таа лежи во парите. Родителите на Ели во САД беа богати, за разлика од моите овде, во Македонија. Но, како што гледаш, љубовта е посилна од парите...

МАГИЈАТА НА ВИРУСОТ

Светот на љубовта е безграницен и непредвидлив. Исполнет е со изненадувања и возбуди кои понекогаш можат да имаат и трагичен крај. Нема попривлечна и помоќна сила од магнетизмот на емоциите. Во таква стапица човек паѓа несвесно, непланирано, најчесто воден од чувството на привлечност, радост и среќа која како надојден порој го зафаќа животот и го носи кон океанот на задоволството. Затоа сите почетоци на ваквите приказни се убави, романтични и распеани, а нивниот крај неизвесен и непредвидлив. Исполнет со изненадувања, премрежиња, удари и стресови, ако тие не бидат совладани од ривалите во љубовната игра или во животот, можат да завршат неславно, со многу трауми.

Таква е приказната на мојот пријател Ристо К., кој живее во Скарборо. Со него

заедно ги минавме најубавите години од нашето детство и младост во родната земја Македонија, позната во светот, не само по многубројното иселеништво туку и по ерупцијата на непокор на нејзиниот народ, прогонуван и неизнаен од разни освојувачи решени да го уништат коренот македонски. Но, тие нивни заблуди, тие јалови напори, секогаш завршуваа без успех, бидејќи забораваа дека амалгамот на нашиот опстанок извира од мокта на потомците на Александар Македонски, кој е неуничтив.

Не случајно, доста држави на сите континенти се отворени за Македонците. Нивното присуство на сите простори на планетата Земја е добредојдено зашто убавината и љубовта, дарбата и упорноста што тие ги носат од својата родна земја, ги збогатуваат држави и народи исполнувајќи ги истовремено и со своевиден екстрат на една стара цивилизација, чие библиско име е Македонија.

Сакам да ја раскажам љубовната приказна на Ристо, доживеана на северноамериканскиот континент за време кога ја прославувал десетгодишнината на својот среќен брак со Магда и на нивната ќерка Радмила.

Напуштајќи го работното место и незаборавајќи на подароците за своите најмили што по овој повод ги обезбедил, Ристо тргнал кон својот дом кој се наоѓал на периферијата од градот. Пробивајќи се со својот автомобил низ густиот сообраќај на метрополата, низ неговата глава минувале сликите од годините поминати со своите најмили. Магда ја запознал во Канада, каде што таа ја завршувала матурата. Љубовта им се родила на првата нивна средба на една културно-уметничка приредба. Нејзиниот пламен бил многу силен. Во третата година од нивниот брак им се родила ќерката.

На една од големите крстосници, чекајќи го зеленото светло на семафорите, на Ристо му приоѓа млада убава жена со бебе во прегратка и бара помош за болното дете. Немајќи доволно време да издвои пари, тој несмотрено ѝ ги подал двете визит-карти – неговата и на неговиот пријател доктор-педијатар. Така, наместо пари, таа ги имала адресите и телефоните на двајца успешни луѓе. Жената сфатила дека добила многу повеќе отколку долларски ситнеж. Задоволна, мајката на „болното дете“ се вратила дома и на својот сопруг му ја раскажала приказната со човекот

на крстосницата. За него извештајот на сопругата бил негативен, зашто се вратила со празни раце. Тој ја терал да се проституира, а во ваквите случаи и ја малтретирал. Но, нејзината приказна со визит-картите го заскокоткала и тој се откажал од ситечкиот однос.

На сопругата ѝ предложил да му се јави на домашниот телефон на Ристо во време кога тој не е дома и на неговата сопруга да ѝ каже дека со Ристо се познава подолго време, дека со него има вонбрачно дете, а за кое во последно време тој одбегнувал да се грижи. Погледно да ѝ нагласи дека во последните месеци изостанала и неговата парична помош, што довело до влошување на здравјето на нејзиното дете.

Истовремено, додека натрапниците ја подготвувале оваа валкана игра што ја практикувале како занимање, Ристо на својата сопруга ѝ раскажал за случката со жената и бебето на крстосницата.

– Некоја тера шега со тебе и не треба да ѝ обрнуваш внимание – му одговорила Магда.

– Ако треба, и на суд ќе се видиме – одговорил Ристо.

Така завршил краткиот дијалог на двајцата вљубени сопрузи кои, соочени со прославата на значајната годишнина, немале време за губење за беззначајни настани. Домашното славје околу полноќ го финализирале надвор во еден од најдобрите ресторани, овојпат во придружба на повеќе нивни пријатели. Но, наредниот ден, наместо да ги средат впечатоците, Ристо и Магда доживеале неочекувани потреси. Некаде околу пладне зазвонил домашниот телефон. На другата страна бил гласот на жената од крстосницата, за која Ристо ѝ раскажал на Магда претходниот ден кога се подготвувале за прославата на јубилејот.

Непознатата жена ѝ ја раскажала на Магда приказната што нејзиниот маж ѝ ја подготвил како алиби за уцената и грабежот што очекувале дека ќе го остварат на тој начин. Иако не ѝ било сеедно да слуша вакви измислици за нејзиниот сопруг, Магда ја задржала присебноста и повторила дека не се откажуваат од помош за нејзиното болно дете преку нивниот пријател лекар-педијатар, освен ако приказната нема друга заднина, и го прекинала телефонскиот разговор.

Раскажувајќи му на Ристо за овој телефонски разговор со непознатата, Магда му предложила, без возбуда, да ѝ помогне на несреќната мајка, првин преку пријателот доктор, па, ако треба да ѝ дадат и извесна материјална помош.

– Не! Тоа не доаѓа предвид! – енергично одговорил Ристо. – Најдобар одговор е лекарскиот преглед, утврдувањето на мојата ДНК со онаа на детето на жената. А потоа на суд. Со вакви измамници само така треба да се постапи за да ги симнеш од вратот. Инаку ќе ти го загорчуваат животот!

Магда не била воодушевена од овој предлог на својот сопруг и упорно предлагала да не му обрнува толкаво внимание на овој случај.

– Тоа е губење време. Вакви интриги на секого му се случуваат речиси секој ден и, ако наседнеш на нив – отиде бракот – одговорила Магда револтирана од упорноста на сопругот да оди на лекарски преглед.

Но, „вирусот“ влегол во Ристо и тој сето време бил преокупиран со лошата мисла. Се плашел дека неговата сопруга ќе биде несреќна од сомневање дека тој ја изневерил и има

вонбрачно дете за кое откажува да се грижи. Па каков татко е тој ако нема елементарно родителско чувство!...

Домашната расправија околу овој случај била прекината и неколку дена за неа не станувало ни збор. Но, Ристо не седел со скрстени раце. Ја пронашол непознатата жена-насилничка и, заедно со нејзиното дете, отишол на лекар. За чудо, таа воопшто не се противела на овој негов потег. Можеби верувала дека ќе има среќа да заработи и повеќе. Но, домашната сметка не испаднала како што било посакувано! Лекарските анализи покажале дека Ристо, и да сакал, не можел да има деца...

Неговата сопруга Магда го знаела тоа, но никогаш не му го соопштила тој факт. Љубовта кон него го направила своето. Тој бил свесен за тоа, кога добро размислил, враќајки се дома. Тој, иако вџашен, замолчал и таков се вратил дома

На Магда никогаш не ѝ ја споменал лекарската анализа

Нивната ќерка е среќно омажена и внуците што им ги подари го исполнуваат нивниот живот со радост и среќа.

ИГРА НА СУДБИНАТА

Н ајдобар пример дека животот пишува романтичната приказната на еден нашинец од Мелбурн Иван К. со кого се сретнав за време на мојот престој во Австралија, поврзан со истражувањата на феноменот на иселеништвото. Седејќи во кафеаната на еден наш Македонец во овој град, на последната наша средба Иван ми ја раскажа случката во која за влакно животот ќе го завршел во затвор. Но, она што му се случило веројатно е игра на судбината, и не само на неговата туку и на жената со која живее денес.

Во Австралија Иван заминал пред десет години заедно со својата млада сопруга чија убавина не била видена во Битола. Првата средба со личното чупе Билјана во едно диско му го завртела умот па решил по секоја цена да се ожени со неа. Напорот не му бил

лесен, но, кога девојката дознала дека Иван се подготвува за селидба во Австралија, решила и таа да му се придружи. Таквиот нејзин обид завршил со потписи пред матичарот и младото семејство започнало да ги пакува куферите.

На денот на заминувањето на железничката станица биле испратени од многу луѓе, меѓу кои, покрај родителите, најголем бил бројот на момчињата од нејзиното маало. Сите тие биле вљубени во Билјана, што е доказ за нејзиниот шарм и убавина. Очигледно до нив единствено успеал да дојде Иван, и тоа од друго маало на градот.

Но, нема бегање од судбината. Во Мелбурн ги прифатил роднина на Иван, им помогнал да се сместат во стан под кирија, бргу им го решил проблемот со вработувањето, особено на младоженецот кој бил автомеханичар, и така започнала нивната нова животна одисеја во далечната држава. Првите неколку години Билјана не брзала да се вработи, зашто Иван добро заработка. Главна причина да остане дома била нивната желба да го прошират семејството. Очигледно тоа не

одело лесно, а трпението, со годините, почнало да попушта. Со цел да ја скрати неизвесноста, Билјана почнала да бара начин, како побрзо да забремени. Таквиот излез го поバラла кај еден од соседите, исто така Македонец, кој не ја криел својата заинтересираност за неа. Така, платонската љубов по извесно време почнала, да станува реалност и Билјана и Петар еден ден се нашле во прегратка. Средбите ги одржувале во најголема дискреција, но не толку успешно за да го одбегнат окото на Иван. Тој веќе почнал да ја плете мрежата во која требало да упадне неговата убава сопруга и нејзиниот миленик.

Во таа фаза од нашиот разговор на оваа тема, веќе ја празневме четвртата чаша од убавата ракија на нашинецот. Тој во занес зборуваше за сопствените постапки и за стратегијата што ја градел да ја фати својата сопруга заплеткана во неверство. Кога го смислил планот, едно утро ѝ рекол дека ќе мора да замине на пат во соседниот град, каде ќе остане два дена – колку што било потребно за поправката на неколку автомобили на некоја фирма. Билјана го слушала глумејќи

вознемиреност, како ќе издржи дома сама, но и не инсистирала сопругот да го откаже патувањето. Договорот го завршиле со обврска Иван да ѝ се јавува на телефон барем два-пати дневно – колку да може да биде поспокојна и да има помирен сон.

Вториот чин од ова сценарио на Иван бил да го замоли неговиот пријател Трајан, кого Билјана не го познавала, да стражари околу нивниот стан со цел да види дали некој маж ќе влезе кај нив и колку време ќе се задржи во станот. За секој случај, Трајан го понел и својот фотоапарат за да ја обезбеди неопходната документација. Речено – сторено. Сомневањата на Трајан биле дека она што се случува со неговиот пријател е резултат на големата љубомора кон неговата прекрасна сопруга која нагласено го привлекувала вниманието на другите мажи.

Само што Иван заминал на „службен пат“, Петар се преселил во неговиот стан и го испил не само првото кафе, туку и првата страсна прегратка со неговата сопруга. На тој начин сомнежите на Иван за неверството на сопругата биле и практично потврдени. Се

разбира, откако го слушнал повикот на Трајан дека „дома има гостин“, Иван веднаш со такси, се вратил од хотелот во периферијата од градот и овде, во кафеанава во која седиме, се сретнал со Трајан. Со него се договорил за неговите натамошни постапки, прескокнувајќи ја епизодата што патем ја доживеал во таксито. А таа била следна:

Во таксито бил со убава млада жена. Таа го замолила таксистот да го прифати новиот муштерија, иако таква практика не е вообичаена во светот. Но, Иван молел да му излезат во пресрет зашто многу брза. Младата жена, видно расположена, имала причина за таквиот гест. Покажувајќи ги документите што ги држела во рацете, таа не се стеснувала да каже дека штотуку дознала радосна вест. По пет години конечно успеала да забремени, односно дека ќе стане мајка. Тоа го потврдиле лекарските прегледи на кои била подвргната пред некој час. Тоа го покажувале документите што ги држела в раце.

Честитајќи ѝ ја значајната вест Иван се обидел, да ѝ го објасни своето „силеџиско“ однесување за да влезе во таксито. Ј рекол

дека овој ден е најнесреќниот за него, зашто жената што ја сакал со сето свое битие го изневерила со друг маж.

Шокирана од ваквата вест, идната мајка го погалила по косата молејќи го да се успокои, да се приbere и да се обиде да има контрола над своите постапки. „Извадете го отровот од вас. Животот вреди да се живее“, – му рекла жената, убедувајќи го да не направи глупост која ќе го уништи неговиот млад живот.

На наредната крстосница Иван се симнал од таксито заблагодарувајќи ѝ се на непознатата жена за разбирањето што го покажала кон него и бргу потоа се нашол во својот дом, односно во својата спална соба, соочен со глетка од која му застанал здивот. Го извадил револверот и нанишанил во сопругата и нејзиниот љубовник. Господ знаел што сè му минало низ главата во тој миг. Но, за среќа, ни една сцена од тој филм не била толку силна и ефектна како средбата со младата жена во таксито и нејзините исказани зборови дека нема ништо на овој свет што е повредно од животот. За сè може да се најде замена, само

не за него. Животот еднаш се живее и тој треба да се чува.

Раката со оружјето му останала да виси во воздухот, зашто Иван во тој момент се определил не за гневот од неверството на сопругата туку за сопствениот живот. Го напуштил станот и со првото такси тргнал кон хотелот во кој само пред неколку часа ја чекал веста од Трајан. Возачот запрел пред една крстосница, со црвено светло на семафорите. Веднаш потоа сопрело друго такси. Во него Иван ја видел среќната бремена жена која тој ден му го спасила животот. Ја отворил вратата од автомобилот и како катапултиран влегол во таксито до него не заборавајќи добро да му плати на својот возач.

Новата средба со идната мајка Иван ја доживеал возбудувачки! Таа му раскажала дека нејзината среќа сопругот ја заменил со несреќа! Токму сега таа го фатила со друга жена. Веднаш решила да си го одземе животот и со ова такси тргнала кон морето за да се фрли во него и да си ги скрати маките.

Својата судбина Иван ја видел во неа. Крај морето го сопрел таксито и, заедно со

неа, излегол од него. Ја зел во својата прегратка потсетувајќи ја на нејзините зборови дека животот „вреди да се живее“. Фатени за раце, тие ја продолжиле својата прошетка покрај морето.

Од играта на судбината не се бега. Иван и Роза се сместиле во хотел, а потоа изнајмиле стан во кој го минале остатокот од животот како среќно семејство.

ВО РИТМОТ НА СИРТАКИ

Најголемата и најстара иселеничка групација на северноамериканскиот континент, а особено во Канада, се Македонците од Егејска Македонија, чиј егзодус започна уште во почетокот на минатиот век, а својата кулминација ја имаше за време на Граѓанската војна во Грција, кога им е зададен најжестокиот удар. Меѓу бегалците од сите страни во светот беше и Јонче (Јорго) од Воден, кој сосем случајно, наместо во групата на децата – бегалци, кои, главно, завршија во Источна Европа и Русија, се најде меѓу малубројните што роднините ги повлекоа во САД и Канада.

По дваесет години од македонската беломорска иселеничка голгота, за време на еден мој престој во Торонто, на една црковна церемонија се сретнав со него, без да знам дека тој е Јонче со кого долгот да не речам

братскиот разговор, ни ја откри тајната на неговото постоење на овој свет, по злокобната 1948 година кога монархофашистите оставија пустош во најубавиот дел на мојата татковина.

Во минатото со него и со неговото семејство имав средби при моите посети на Канада. Тој беше при крајот на студиите по информатика, сè уште неоженет и секогаш на мое расположување за прошетки низ оваа убава земја. Во неа бројот на македонските доселеници постојано растеше, независно од состојбите во старата Татковина, која особено сега, во новите демократски услови, никако да фати чекор со подинамичниот развој на Европа.

За време на посетата на Канада, Јонче ми ја откри неговата желба, неговиот син Александар по завршувањето на студиите во Торонто, образоването да го продолжи на Европскиот универзитет за стратешки маркетинг во Солун.

И не помина многу време кога една квачеринка бев пријатно изненаден. Преку телефон го слушнав добро познатиот глас што се јавуваше од Солун. Тоа не можеше да биде никој друг освен синот на мојот пријател Јонче! Изненадувањето не беше мало, зашто оваа

негова намера одпорано ми беше позната. Сепак, не бев убеден докрај дека и ќе ја реализира. Но, Александар е човек со цврст карактер, решителен во донесувањето на одлуките и ефикасен во нивната реализација. Се договоривме веќе првиот викенд тој да допатува во Скопје.

По десетина дена договорот беше реализиран. Кога излезе од меѓународниот воз на станицата во Скопје, одвај го препознав – онака ослабнат и елегантен. Иако имавме на располагање неколку дена, сепак тие беа достатни да претресеме многу работи, а меѓу нив и онаа за неговиот љубовен живот.

Се сретувавме неколку пати и еднаш го изведовме на вечера во „Холидеј Ин“, крај Вардар. Разбашкарени, онака, низ лаф-муабет со нашиот дојденец, ја начнувавме темата многу сериозна и света работа за секој Македонец. Јас му зборував дека секој треба да му го посвети нужното внимание на ова прашање ако се сака успешно да се извршуваат семејните обврски. А тие за нашиот човек се од првостепено значење. Се разбира ако се сака да се сочуват корените и потомството од времето на нашите предци.

Иако во Солун се наоѓал повеќе од шест месеци, доаѓањето кај роднините во Скопје го пролонгирал од причини, прво, да се консолидира во Колеџот, да навлезе во структурата на студиите, а дури потоа да ги отвори вентилите за релаксација. Ова за нас беше прифатливо, иако причините фактички беа сосем на друга страна. Девојката што ја сретнал и запознал, уште првиот месец по пристигнувањето во Солун се сместила, како и тој, во студентскиот дом. Таа дошла од внатрешноста на Грција, некаде од Пелопонез. Нејзината стројност била изразита. Прекрасните црти на лицето, типични за убавите грчки жени како и грациозноста, го маѓепсале и не го оставала на мир. При запознавањето со неа и своето претставување на грчки јазик рекол дека е роден во Торонто. И Афродита не останала ладнокрвна на неговата појава што наликувала на Аполон. Но, битката за нејзиното освојување морала да потрае подолго време – додека целосно ја освоил.

По убавиот престој во Скопје, Александар се врати во Солун со договор идното лето да го посетиме, а, по можност со него и неговата девојка, да го минеме и годишниот одмор

во некое одморалиште на Халкидики. На разделбата останаа и повеќе отворени прашања на кои не го добивме одговорот од нашиот пријател. Едно од најважните беше прашањето како ќе реагира Афродита кога ќе дознае дека тој е Македонец по потекло од Воден, роден во Канада? Дали склучувањето брак со убавата Гркинка има реални шанси или е најобична фикција? Кога тој планира да ѝ ги отвори сите карти за себе, ама да ги види и нејзините биографски адuti па да ги одмери шансите за брачното финале? Дали за оваа негова авантура ги запознал родителите и какви се нивните реакции?

Сепак, не требаше долго време да чекаме за да се разјаснат сите овие прашања и дилеми. Во мај стигна одговорот на сите нив! Александар се јави од Солун по телефон за да ни каже дека го прифаќа нашиот стар предлог од времето кога беше наш гостин да летуваме со него и со Афродита на Халкидики. Потоа и да им бидеме кумови на нивната свадба што ја планираат да ја направат есента на три локации: прво во Атина, потоа во Торонто, а на крајот во Скопје. Така ќе го

затворат кругот на едно искрено грчко – македонско пријателство, на една импулсивна љубов типична за Балканот.

Долгогодишните докторски студии на Колеџот за стратешки маркетинг Александар ги заврши со успех, што беше уште еден повод за заеднички одмор, а потоа и за свадбата. На 25 јуни, со мојата сопруга Нада, пристигнавме во Солун. Таму бевме топло и срдечно пречекани од нашите пријатели Александар и Афродита. Со нашиот автомобил заедно отпатувавме на Халкидики во атрактивното одморалиште Ханиоти, каде што беше извршена резервација до крајот на јули. Тоа беше нашата прва средба со македонската снаа со која комуникацијата беше на английски јазик. По потекло од Пелопонез, со родителите и братот живеел во Атина. Одраснала во семејство на фармацевти кои имале две аптеки од кои можело удобно да се живее. И Афродита завршила гимназија и Филозофски факултет во Атина, а потоа се запишала на дипломски студии на Британскиот Шефилдов универзитет – со филијала во Солун, со цел да се здобие со диплома во сферата на едукативната и научно-истражувачката дејност.

По завршувањето на одморот, поточно во октомври, во Атина склучија брак Александар и Афродита. На нивната свадба бевме во центарот на вниманието не само како кумови, туку и како Македонци од Скопје. Домаќините не криеја дека со тоа им е направена посебна чест и задоволство, кое ќе излезе од границите на Грција и ќе влезе не само во Канада и Америка, туку и во Австралија и Европа. Колку е светот мал и Европа ги очекува потомците на овие младенци од Балканот кои ќе ги урнат границите меѓу луѓето наградувајќи ги со планетарна среќа и благосостојба.

Најдобриот доказ за тоа е ритамот на сиртаки кој во Атина го диктираше темпото на свадбата на Александар и Афродита.

ПОГРЕШНИОТ ИЗБОР

Мојата средба со Крсте С. во Детроит беше сосем случајна. Тој го забележал моето присуство на црковната свеченост во овој град на САД во кој живеат голем број Македонци. Во тој период, како потпретседател на Републичката комисија за односи со верските заедници заедно со делегацијата на Македонската православна црква, често пати присуствувајќи на низа значајни свечености меѓу нашите во дијаспората. Ваквите прилики за мене беа добра шанса не само континуирано да го следам животот на македонските иселеници речиси на сите континенти, туку и лично да се среќавам со моите другари и пријатели од Татковината, за дел од кои и немав информации дека се иселиле од неа. Станува збор за моите преспанчани, за другарите од детството и младоста.

Таква беше, неочекувана, но и возбудлива, средбата со мојот школски другар Крсте С., кој ако не ме препознаеше, немаше ни јас да го препознаам во толпата присутни на осветувањето на црквата. Од тој момент целиот мој престој во Детроит го минав во друштво со него освежувајќи ги спомените од детско-младешките дни. Во неговиот убав дом ме запозна со неговата сопруга Драгица и нивните две деца – синот Александар и ќерката Милица – на возраст од 16, односно 20 години. Успешниот бизнис му овозможил економски да се стабилизира така што сопругата можела целосно да се посвети на воспитувањето на децата. Освен тоа, неговите ангажмани во активностите на црковната општина, како и соработката со македонските гласила, го направиле популарен меѓу иселениците во Детроит.

Но, неговиот животен пат не одел така мазно како што изгледа на прв поглед. Првиот хендикеп по пристигнувањето во Америка како єрген била несрекната љубов со Американката Мери, која за кратко време му го завртела умот. Во неа се заљубил до уши.

Не можел да си замисли дури ни ден а да не мине без неа. Неговото претходно скромно љубовно искуство го направило своето. Американката била заслепена од неговата убавина, а пред сè од машкоста типична за Македонците. За среќа, љубовната авантюра со Мери траела релативно кратко пред мојот другар Крсте да склучи со неа брак. Таа, како дете на разведени родители, одгледана од нејзината тетка, настојувала што побрзо да се осамостои и конечно да започне свој независен живот. Но, слободольубивите навики што ги здобила во детството и младоста, колку и да ги криела од Крсте, не можеле сосем да се скријат. Крсте бил воспитан во патријархална средина во која владеел ред и поредок во етичка смисла.

Притисокот да се ожени, што секој ден станувал посилен, сè повеќе го оддалечувал Крстета од неа. Така, тој почнал да ги проретчува средбите со Мери оправдувајќи се со честите деловни патувања. По известно време тоа довело и до оладување. Врската меѓу нив дефинитивно била прекината. Таквата загуба

Крсте ја доживеал како придобивка, како едно големо искуство во животот. Оваа епизода не ги потопила намерите на Крсте да формира семејство. Неговите блиски роднини во Детроит кои му овозможиле да допатува во оваа убава земја, и во оваа прилика не го оставиле без потребната поддршка. Нивниот став бил категоричен: својата избраницка да ја побара во Татковината. Свршувачката да биде во Ресен, а свадбата во Детроит.

По една година ваквиот план бил реализиран. За време на неговиот престој во Македонија на ресенскиот пазар тој ја сретнал школската другарка Драгица, која едвај го препознала. Таа била неговата симпатија во гимназијата, но која не минала во поинтимна фаза, поради што и останала како девствен спомен од младоста. На тој ден во Ресен повторната средба со неа ги запалила неговите потиснати чувства. Во неа го видел животниот сопатник. Еден месец подоцна, на денот Илинден, тие се венчале. Тој настан, поздравен од сите нивни роднини и пријатели, бил свечено прославен. Негова круна била свадбата во Детроит.

Една година пред средбата на Крсте со Драгица дошло до една друга случка. Имено, по пристигнувањето во Татковината, во автобусот од Скопје до Ресен Крсте ја запознал девојката по име Фросина. Седела до него. Таа била од Охрид и се враќала дома по уписанот на Филозофскиот факултет во Скопје. Разговорот толку ги зближил што Крсте решил тој ден да го помине во дружење со неа во Охрид. Фросина го прошетала низ градот, му ги покажала културните знаменитости, а во Свети Наум тој ѝ приредил богат ручек на кој било зацврстено пријателството, но и љубовта. Одморот го минале во конаците, а вечерта се вратиле дома. Таа кај родителите, а тој во Ресен.

Крсте веќе не се вратил во Охрид ниту се обидел да ја побара Фросина, макар по телефон. По свршувачката, тој со Драгица се вратил во Детроит. Нивниот брак таму бил хармоничен и збогатен со деца како плод на нивната љубов.

Но мирот на Крсте, по една година од венчавката, му бил нарушен. Фросина му

испратила порака дека е времена од него и дека очекува тој да ја повлече во Америка. Пораката била испратена по некој нејзин пријател-иселеник во Детроит, кој случајно го познавал Крстета.

Фросина тогаш не знаела дека Крсте е оженет. Овој факт го дознала од пријателот. Шокирана од тоа сознание, таа му испратила нова порака: Ако не ја земе, ќе испраќа пари за издршка на детето што има намера да го роди. Во спротивно, со овој факт ќе ја запознае неговата сопруга и ќе му го растури бракот. На одговор од Крсте не чекала долго. Тој се согласил со нејзиното барање и веднаш ја испратил првата рата од неговата финансиска обврска – преку Охридската банка, а во која работела нејзина пријателка.

Пет години по овој настан, за кој неговата сопруга Драгица не дознала, кај Крстета се појавила нова јанса. Освен децата со неговата законска сопруга, тој имал уште еден син во Охрид, вонбрачен, на кого мајката му го дала неговото име – Крсте. Бил растргнат од чувството како изгледа, дали личи на него, кога

веке го носи и неговото име. Петгодишниот син сакал да знае дали има татко, каде се наоѓа и како изгледа. Помислата на него Крстета толку психички го оптоварувала што веќе почнал да прави планови како да го види својот син роден во Македонија, зачнат во Свети Наум. Кришум разработувал тактика како да отпатува во Татковината без притоа да му се придружи и сопругата Драгица.

Со својата посета на Охрид сакал да ја изненади Фросина. Затоа и не ја известил за намерата да ја посети и да го види својот син, туку да ја изненади со нешто многу повозвишено – законски да го признае своето дете. Освен тоа сакал да види со Фросина: дали треба да ѝ ја зголеми финансиската помош, бидејќи синот растел и набргу ќе станел ученик, со што и трошоците за него ќе се зголемат. Неговиот пат кон Татковината го остварил. Еден убав мајски ден кај охридското пристаниште ги сретнал Фросина и синот. Средбата била многу возбудлива. И тројцата почнале да плачат. Крсте го зел синот во прегратка, гушнувајќи ја и неговата мајка која не ни сонувала дека ова ќе се случи. Пресреќни

од оваа средба, набрзо потоа, со такси заминале за Свети Наум да го проследат исклучителниот настан. Сè што наумил, Крсте и го остварил. Го признал синот, обезбедил богата издршка за него и неговата мајка и ветил дека секоја втора година ќе ги посетува во Охрид.

Така и во погрешниот избор има нешто добро.

ВРАЌАЊЕТО НА НАТАЛИ

Натали е девојката во која како матуранти во една скопско училиште сите бевме вљубени. Таа беше нашата звезда радосница, нашата надеж во тие години од животот, нашата верба во него, нашата искра. Не паметам друга жена или девојка на која Господ ѝ ги подарил најдобрите особини: убавината, добрината, талентот, оптимизмот. Убавицата чие срце, најмоќниот магнет за привлекување на мажите, беше нашата маскота, нашиот извор на енергија не само во врска со учењето, туку и во решавањето на сите проблеми што ги има секој млад човек, на таа возраст. Натали беше магијата на нашиот пубертет, мевлемот на нашата љубовна рана. Бевме горди со неа и свесни дека само нам ни припаѓа, на матурантите од IV^a клас. Таквото наше чувство го поттикнуваше и таа со својот однос

кон сите нас, божем сме нејзина „љубовна мафија“, за која водеше строга сметка и во гимназијата и надвор од неа.

Магнетизмот на Натали го зголеми уште нешто. Таа беше полиглот: освен англискиот, којзнае од каде одлично го познаваше и арапскиот јазик. Тој ѝ овозможи да стане официјален кореспондент на арапски, не само на повеќе фирмии кои соработуваа со европскиот бизнис, туку, по потреба, и на владините служби. Таквите нејзини ангажмани ја зголемија нејзината популарност во јавноста, бидејќи Натали веќе не се симнуваше од телевизиските екрани. Тоа особено се случуваше по завршувањето на училиштето, кога сите заминавме на своја страна, кој на факултет, кој на работа, кој чекајќи некаков ангажман. А Натали продолжи да ги придржува бизнисмените од европскиот свет јакнејќи ја нивната позиција на нашите простори со својата убавина и шарм каква што тие ретко можат да доживеат во своите земји поради затрот и фереџето.

Оттогаш поминаа десетина години, а од Натали немаше ни трага ни глас. Искчезна од

екраните, а и од тротоарите, на кои порано често ја скрекававме со нејзините пријателки. Но, таа не исчезна од спомените. Порано таа секогаш и за секој од нас, нејзиното друштво, наоѓаше време да не праша како сме, што работиме, каде го поминуваме времето и дали се задомивме. Нејзиното отсуство од нашиот свет ни создаде голема празнина. Но, сепак, сите ние продолживме да ја носиме Натали во нашите срца и да се радуваме на прекрасните скрекавања за неа. Во еден момент, работејќи до доцна во ноќта на еден ракопис, го вклучив телевизорот и на екранот ја видов и слушнав Натали како зборува и пее. Не во Обединетите Арапски Емирати, туку овде, во Скопје, на една од локалните ТВ-станици.

Одненадеж нашата Натали воскресна како ангел. Беше во елегантна облека на европските модни куќи, со елементи од арапскиот свет. Имаше мејкашко што ја крие таинственоста на нејзиното лице, правејќи ја уште попривлечна и попровокативна. Беше во едно нејзино ново издание на кое ние, нејзините

соученици не бевме навикнати. Дури сега ми беше јасно дека ние Македонците своето богатство го имаме не во парите туку во женската убавина на која и нема конкуренција во светот. Натали е единствен доказ за тоа како можат да се освојат Обединетите Арапски Емирати и да се стават под директна контрола на македонската убавина.

Гледајќи во екранот со ококорени очи, не можев да се начудам како тоа никој од нас некогашните средношколци да не знае дека Натали има толку убав глас и дека на музички план е вистински професионалец. Слушајќи ја нејзината песна, сфатив дека, освен убавината и гласот бил нејзиното оружје пред кое како покосени паѓаат шеиците од Близкиот Исток. Возбуден од глетката, помислив да ја разбудам сопругата за да го види ова чудо за кое на времето ѝ раскажував, но се премислив кога слушнав дека емисијата ќе биде репризирана по некој ден. Така ќе можеме спокојно не само да го извртиме филмот за Натали, туку и да се договориме за една средба со неа во некоја од скопските кафеани.

Наредниот ден сопрругата, ја запознав со шокот што го доживеав во текот на ноќта. Таа не само што се загреа за идната средба со Натали, туку ми предложи веднаш да го направиме и сценариото за тој чин. Притоа дилемата беше: дали средбата да ја правиме само ние или во заедница со моите другари соученици. Сепак, на крајот решивме тоа да биде лична средба, зашто немавме информации до кога Натали ќе се задржи во Скопје. Во ТВ-емисијата таа нагласи дека има две деца, кои останале со сопругот во Дубаи, и дека во Скопје допатувала сама, без да ги спомне роковите на престојот.

Бидејќи ја знаев адресата на семејството на Натали, брзо дојдов до нејзиниот телефон па лесно се договоривме за нашата средба. Таа веднаш го прифати предлогот за во сабота навечер.

Атмосферата во нашиот дом беше таква како да го чекаме вујче од Америка, а синот и ќерката се радуваа на фактот дека првпат во животот ќе ја видат нивната „тетка“. Најпоследно остана тоа каков подарок да ѝ купиме на Натали за спомен од оваа средба во

Скопје. По кратката и динамична полемика, мојата сопруга предложи, на Натали да ѝ подариме охридски бисер, кој ќе ја потсетува на нашата средба, но и на нејзината Татковина. За тоа на располагање имавме уште еден ден, па го искористивме сите заедно да тркнеме до Охрид.

Средбата со Натали беше во ресторант на Цино во Трговскиот центар. За мене таа беше уште поубава од периодот во училиштето, а за мојата сопруга, која првпат ја гледа – вистинска филмска звезда. Убава Македонка создадена од Господ, а наградена во сè од богатиот шеик, не само со односот кон неа како кон сопруга, туку и со капиталот со кој располагал. Дека љубовта прави чуда, несоборлив доказ е Натали, која располага со палата во која таа и нејзините две деца-синот и ќерката – се опсипани со грижа и внимание, не само од сопругот и таткото, туку и од многубројниот персонал кој се грижи за нив и за одржувањето на објектот. Просторот од 1.200 метри квадратни, во него вградени 12 спални, 5 дневни салони и 15 бањи,

сали за тенис и билјард, два базена и рајска градина, барал перманентно одржување.

Единствената обврска на Натали била да го испраќа и пречекува сопругот по работата во комплексот на хотели и ресторани, да се грижи за него и за децата, да организира чајанки со жените на нивните пријатели, да го придружува на долгите патувања во Европа или Америка и секогаш, кога имаат гости од други земји, да биде крај него. Немал никакви предрасуди, особено по верска ли- нија. Секоја нејзина желба ја исполнувал без дискусија. Од тие причини посетата на Натали на Македонија имала и конкретна цел – да се договори со некои наши бизнис-кругови за соработка со нејзиниот сопруг на планот на хотелиерството и туризмот. Преку тоа би дошло до инвестиции во нашата земја и до извоз на наши производи, а особено еколошка храна, во Емиратите. Тоа значи дека престојот на Натали во Скопје бил по барање на нејзиниот сопруг. Тој, по осамостојувањето, сакал да ѝ се oddолжи на Македонија што го направила најсреќен маж имајќи ја Натали да

биде неговото најголемо богатство. По нејзиното враќање, тој ќе допатувал во Скопје за договори со фирмите со кои Натали му подготвила терен за соработка.

Охридскиот бисер Натали го прими како спомен за оваа и идните средби со другарите од Татковината.

ЉУБОВНА ВРТЕЛЕШКА

Љубовната вртелешка не би била комплетна ако во неа не се најде и приказната за мојот пријател Алек од Тирана, по потекло Македонец, кого го запознав во текот на еден од моите престои во Албанија уште од времето кога оваа земја беше бастион за странците и кога на нејзино чело се наоѓаше диктаторот Енвер Хоџа. Со Алек се запознав во хотелот во кој бев отседнат. По занимање беше просветен работник, по потекло од Пустец, ерген, со постојано место на живеење во главниот град на оваа соседна земја.

Иако човековите права и слободи на Македонците во Албанија сè уште се во застој, и покрај напорите на државниот врв да отвори позитивен процес за нивно развивање и унапредување, Македонците во оваа земја многу полека, но сепак, влегуваат во фаза на

освојување на овие хоризонти врз кои свое позитивно влијание имаат пријателските односи меѓу двете држави, кои преку соработката што ја остваруваат, се стремат кон нивно приближување и вклучување во Европската унија. Сите овие околности, на некој начин имале влијание врз позициите на Алек во албанското општество, па и врз подготовките на неговото склучување брак со Албанката Мерита.

Во разговорот со Алек дознав дека последниве години неколкупати престојувал во Македонија, посебно во Преспа каде живеат негови роднини. Тоа е разбираливо ако се има предвид дека неговиот роден Пустец е во непосредна близина на Преспанското Езеро. Во релаксирана атмосфера, тој ми ја раскажа приказната за познанството со Мерита, исто така просветен работник во Тирана. Нивната врска била спонтана или како што се вели љубов на прв поглед. Албанскиот и английскиот јазик на Алек му биле еднакви со мајчиниот, па врската со Мерита преку тие јазици се одвивала сосем нормално. Иако верскиот јаз кај муслуманките е особено изразен на Балканот,

кај Албанците под Енвер Хоџа и не се чувствувајал, зашто религијата била целосно игнорирана од политиката. Џамиите биле затворени и претворени во културни споменици, и не претставувале објекти за верски обреди. Освен тоа, Алек и Мерита, како просветни работници, работеле во исто училиште.

Љубовната врска меѓу нив траела неколку години сè до решавањето на станбеното прашање, кога веќе се здобиле со услови да формираат семејство. За сето тоа време Алек од Мерита го криел фактот дека тој е Македонец, роден во Пустец, и дека таму сè уште живеат неговите родители. Свесен дека прави сериозна грешка која може да има сериозни последици, особено по склучувањето брак, Алек еден ден, на еден излет во природа, решил на Мерита да ѝ ја каже истината. Цел час ѝ се додворувал, ги галел нејзините кадрави коси, ја опсипувал со комплименти дека е најубавата жена што ја сретнал во животот, дека како нејзините очи нема ниедна друга жена во Албанија, дека усните ѝ се слатки како медовина, што му ја подарила само нему итн., итн.

Изненадена од ваквиот негов однос, Мерита го прашала што му значи целиот тој театар што го игра со неа? Стаписан од прашањето, Алек се збунил и почнал да тепка баражки ја најдобрата варијанта на неговиот одговор. „Јас сум Македонец, православен Македонец, а не Албанец муслиман! – одговорил тој потејќи се пред саканата девојка. Чекајќи ја нејзината реакција, тој безмалку се нашол во прединфарктна состојба. Но, изненадувањето што го доживеал не било предизвикано од нејзиниот негативен одговор туку од насмевката што му ја упатила со зборовите: „Одлично, јас и ти припаѓаме на една вера и тоа е она што нè зближува, а не нè оддалечува.“ Притоа Мерита се извинувала за тоа што и таа не му го кажала овој факт порано.

Тој ден бил пресуден да ја донесат одлуката за склучување брак и да ги направат сите планови за свадбата. Решиле таа да се одржи на две локации: во Тирана и во Пустец, а медениот месец да го поминат во Македонија, во Охрид. Брачното финале го планирале за крајот на учебната година. За овој крупен настан во животот Алек ги известил родителите во Пустец, а преку некои познати од

Преспа, кои службено престојувале во Тирана, испратил абер и до пријателите во Македонија. Паралелно ги започнале и подготовките за уредување на станот. Секој ден ги обиколувале продавниците за мебел. Најпосле, со ваквите нивни планови ги запознале и колегите од училиштето, кои без исклучок се нашле на списокот на гостите на нивната свадба.

Тука завршува првиот возбудлив и радосен дел од приказната на Алек, а започнува оној кој не можел ни да го сонува. Како што наближувал крајот на учебната година, ентузијазмот кај идната невеста попуштал и спласнувал до ниво на незаинтересираност. Таа како ништо да не очекувала во јуни или во почетокот на јули, за кого ориентационо бил утврден терминот на свадбата. На прашања од Алек таа одговарала со изговори дека не се чувствува добро и дека имала настинка или кавга со некој од колегите во училиштето. И сè така од ден во ден, до крајот на јуни, кога на Алек му рекла дека мора итно да отпатува во Ѓирокастро. Требало да ја види својата болна тетка која во телефонски

разговор ѝ рекла дека здравјето нагло ѝ се влошило и дека се плаши, ако не допатува брзо кај неа, може лесно да се случи најлошото – воопшто да не се видат. На предлогот на Алек тој да ја придружува на ова патување таа се спротивставила со изговор дека тетката живее во мал стан и дека во него нема место за тројца.

Изутрината Мерита отпатувала за Гирокастро, најјужниот приморски град во Албанија – на албанско-грчката граница.

По некој ден од нејзиното заминување од Тирана, завршила учебната година. Мерита веќе немала никакви обврски, освен да се врати кај Алек и да го остварат договорот за свадбата. Но, од Мерита ни трага ни глас. Во почетокот Алек помислил дека можеби тетка ѝ починала па таа морала да остане на погребот. Или можеби има здравствени проблеми па мора да почека за да закрепне... Претпоставки колку да сакаш, а што фактички се случувало во Гирокастро, можел да знае само Господ. Сепак, по еден месец вистината за нејзиното исчезнување ја дознал и Алек. Таа воопшто не била пријатна за него.

Всушност, во телефонскиот разговор со анонимниот гостодин на кој налетал преку бројот што го нашол во една тетратка на Мерита, човекот се претставил како нејзин сопруг кој со две деца живее во Ѓирокастро, а неговата сопруга привремено работела во Тирана, до ослободувањето на наставничкото место во нивниот град откако се пензионирал еден негов колега. Стаписан од оваа информација, Алек се воздржал да се претстави како иден сопруг на Мерита. Се претставил како нејзин колега кој жали заради нејзиното отсуство од свеченоста во нивното училиште по завршувањето на учебната година. Така успеал да го спаси нејзиниот брак, а својот да го одложи на неопределено време со друга избраничка.

Испровоциран од непријатната вест, Алек решил својот годишен одмор да го помине во Ѓирокастро и на самото место да види што се случило со неговата Мерита. Кога пристигнал таму, се сместил во еден мал скромен хотел крај морето и ја започнал својата потрага по жената која му ја залепила најжешката шлаканица во животот. По неколку дена

распрашување, успеал да го пронајде нејзиниот стан и, во разговор со соседите, ги добил точните информации за Мерита. Таа веќе десет години била во брак со Гркот Ставридис, со кого имала две машки деца: на 7 и 9 години. Живееле во комфорен трисобен стан, сопственост на нејзиниот сопруг.

Алек го прекинал одморот и заминал за Пустец.

ДЕВСТВЕНАТА ПРИКАЗНА

На враќање од атрактивните Златни Песоци на бугарскиот црноморски брег, во тој августовски ден со еден пријател навративме во еден познат ресторант во Благоевград со цел да закрепнеме од долгото патување со автомобилот пред да го продолжиме патот за Скопје.

Кога седнавме на маса, ни пријде еден машинец, жител на Благоевград, кој, откако не праша од каде сме и каде не носи патот, не замоли да ни се придружи на ручекот, нудејќи се тој да ни биде домаќин. Рече дека името му е Иван, роден пред триесетина години во Благоевград во семејство на Македонци. Потоа, всушност, и ја започна својата возбудлива приказна која заслужува да биде запаметена. Како сведоштво за македонската судбина на Балканот, Иван зборуваше на чист

бугарски јазик, со македонски акцент на некои зборови преземени од неговите родители во периодот додека растел и се оформувал во личност.

Неговите врски со старата Татковина биле континуирани, така што тој, ако не секоја, тогаш секоја втора година доаѓал на гости кај своите роднини во Прилеп. Овој град го привлекувал како магнет не само што во него биле родени неговите родители туку и поради тоа што во него се здобил со многу другари и пријатели кои го запознале со сите интересни места наоколу па дури и со нивните села од кои потекнуваат – во околната на Прилеп. Така, Иван си ја вратил Македонија во срцето и планирал тоа да го круниса со женачка токму за Македонка од Прилеп.

Познанството со Елена се случило пред една година кога со другарите присуствуval на роденденот на еден од нив. Прилепчанката го стаписала со нејзината личноста. Нејзините сини очи го маѓепсале до толку што тој не можел да го симне погледот од неа. Така, полека но сигурно, врската меѓу нив се развивала и зацврстувала до степен кој веќе го покажувал и финалето – бракот.

Елена била учителка со петгодишен стаж во основно училиште и љубимец на нејзините родители кои немале други деца.

Еден ден, таа и Иван се соочиле со неодминливото – да ги запознаат своите родители со она што се случува меѓу нив, со цел да ја добијат нивната поддршка, но и со евентуалните предлози и сугестиии за нивниот брак. До тој момент на своја страна и двајцата зад себе ги имале со целосна поддршка само дружарите и пријателите, но не и родителите. Каква ќе биде нивната реакција, никој не можел да предвиди.

Иван започнал да ја крои стратегијата за придобивање на родителите во Благоевград, врз чија глава ќе падне ударната вест. Каква ќе биде нивната реакција, не можеле да предвидат ни Иван ни Елена, зашто нивната љубовна приказна тие ќе ја слушнат првпат. Неговиот обид на овој план во Благоевград доживеал извесни метаморфози кои предвидувале на нивната одлука да ѝ претходат и некакви дилеми. Сепак, реакцијата на Иван дошла брзо и спонтано и таа била позитивна.

Родителите на Ивана му предложиле својата одлука да ја донесат откако ќе ја запознаат не само неговата идна сопруга туку и нејзините родители. По враќањето во Прилеп, Иван ги извршил сите подготовки. Родителите на Елена се согласиле да отпатуваат кај семејството на Иван, а со нив да биде и нивната ќерка. Бидејќи крвта не е вода, решиле нивното запознавање и зближување да го направат во Благоевград и таму да ја донесат судбинската одлука. Исто и каде ќе продолжат да живеат младите – во Прилеп или во Благоевград, што не е така едноставен проблем.

Еден ден прилепскиот свадбарски карван тргнал кон Благоевград во возвишена брачна мисија. Елена, со родителите Марија и Славко, со својот „форд-караван“ се упатиле кон македонско-бугарската граница. Било договорено таму да ги чекал идниот зет Иван. Но, на општо изненадување, на граничниот премин непланирано се појавиле и Благуна и Стефан, родителите на Иван, со својата „лада“. Средбата била срдечна и возбудлива за обете семејства. Иако првпат се гледаат, се почувствуваат како едно семејство кое по

силата на некои околности извесно време морало да биде разделено. Од границата, на место дома, скршнале во оваа кафеана во која Иван ми ја раскажуваше приказната.

Богатиот ручек и срдечниот разговор на разни теми немал крај. Не останало ниту едно прашање од политиката и економијата кое не било добро претресено. Разговорот за младенците го оставиле за дома, каде што атмосферата е посмирена, а главата потрезна. По одморот попладнето, вечерните часови гости-те се определиле да отидат на театрска претстава што се прикажувала тој ден.

Потоа отишле во друга кафеана – полуксузна од оваа во која сме денес, бидејќи во неа настапувал познат оркестар со пејачка која што привлекува внимание, не само со изборот на песните туку и со својот убав изглед. „Преговорите“ за женачката, биле оставени за последниот ден од престојот на семејството на Елена. За тоа Иван вака раскажуваше:

„Беше недела кога по ручекот падна договор јас и Елена да прошетаме низ градот, да посетиме некои изложби, а „старите“ да останат дома и да ги претресат сите битни

прашања за нашата венчавка, а потоа и за свадбата. По нашето враќање дома, требаше да ни бидат соопштени нивните одлуки, а наредниот ден Елена со родителите да отпатува за Прилеп.“

Мојот пријател го посматраше неговото лице кое со секој изговорен збор како да доживуваше стрес. Тој му советуваше да се успоколи, да не се возбудува. Претпоставувавме дека станува збор за малер или постапка што им побегнала од контрола па човекот се стега и чувствува потреба да проговори за тоа.

„Во неделата навечер бевме соочени со изненадување кое не можевме да го доживееме ни на сон. Шокот беше неочекуван! Како може животот да крои многу непознатици! Една од нив беше и веста што ни ја соопшија нашите родители: јас и Елена не можеме да склучиме брак, зашто сме роднини. И тоа не толку далечни, за да се мине преку тој факт, туку од оние поблиските, за кои се знае како се постапува во вакви случаи. Со еден збор, јас и Елена сме втори братучеди, зашто нашите родители се дел од едно семејство кое во виорот на војните и распарчувањата на Македонија се нашле на различни страни и

кои поради тоа ги изгубиле врските и роднинската припадност. Сепак, во секоја несреќа има и среќни елементи. Во нашата, тоа беа симпатиите кои полека се претвораа во љубов, но повеќе платонска отколку физичка. Тоа значи дека, и покрај сите ризици во ваквите случаи, љубовната идила со Елена беше еден вознес со сета своја девственост" – на широко Иван ја објасни својата и Еленината болка.

Ударот за младите се претворил во среќна околност за нивните родители кои преку нивните емотивни врски ја воскреснале роднинската поврзаност, која од тој ден за нив се претворила во празник што ќе го слават до крајот од животот.

ЖИВОТОТ ПИШУВА РОМАНИ

Беше крајот на мај кога неколку дена бев на службен пат во Истанбул, Република Турција, во која живеат голем број мои другариња од времето кога тие беа жители на Република Македонија. Нивното иселување во оваа пријателска земја создаде огромна празнина во македонскиот ентитет, бидејќи Турците кај нас целосно беа интегрирани во животот на нашата држава. Уште ако се има предвид дека тие луѓе по иселувањето се прославија како најспособни деловни луѓе во државата на Ататурк, загубата за нас е уште поголема, зашто, ако по трансформацијата на земјата во новите демократски односи беа овде, на своите стари огништа, несомнено ќе дадеа голем придонес за нејзината економска стабилизација.

Бизнисменот Ќемал од Истанбул го запознав пред неколку години на еден од моите први престои во Турција, кога тој се наоѓаше на една повисока функција во градската управа, избран на локалните избори. Врската ни беше еден мој пријател, сопственик на издавачка куќа, која преведува различни автори на турски јазик. Откако ми ги покажа знаменитостите на Истанбул создавани низ повеќевековната историја на Турција, Ќемал ме одведе во неговиот ресторант кој се наоѓаше на источниот брег од превлаката, во близина на висечкиот мост што ги поврзува Европа и Азија. Ручекот и разговорот во таа прилика ме исполнија со задоволство што може да се доживее само помеѓу добри пријатели. Уште еднаш се потврди дека нема поголемо богатство од контактите со луѓето, без оглед на кои меридијани се наоѓаат тие и колку претходно ги познаваме.

Приказната зе Ќемал е најинтимното нешто од неговиот живот и затоа заслужува посебно внимание и респект. Таа ја открива неговата човечка големина и таа заслужува да ви ја раскажам. Започнува уште од времето на големиот иселенички бран на Турците во

Македонија, кога неговото семејство од Радовиш со тешко срце ја напушта својата Татковина. Тогаш Ќемал го загубил сонот заради разделбата со својата школска другарка Нермин, во која беше многу вљубен, а чие семејство не планираше селидба во Турција.

Како и секој почеток во животот, и нивниот беше тежок. Големите промени отвораат многу проблеми започнувајќи од адаптацијата во новата средина, новите навики, создавањето нови пријателства и, што е најважно, борбата да се успее во бизнисот, а кое најмногу зависи од личните способности.

По две години, Ќемал ја завршил гимназијата, а неговите родители, со купувањето куќа на периферијата на Истанбул, го започнале своето економско консолидирање. Во куќата отвориле дуќан – продавница за овошје и зеленчук, што му овозможило на Ќемал да се запише на Електромашинскиот факултет. Тој него го завршил со висока оценка. Веднаш потоа бил ангажиран од една компанија во Турското електростопанство – како шеф на сектор. Во бизнисот се пробивал брзо и успешно, така што по некоја година веќе бил сопственик на фирма која го снабдувала овој

сектор со резервни делови и одржување на некои сегменти од термоелектраните. Динамиката на животот од него направила богат бизнисмен. Но, Ќемал немал време да мисли на семејство и да се грижи за него, а по што се познати Турците од Румелија.

Под притисок на родителите кои веќе биле подостарени, а внуци сè уште немале, Ќемал почнал долго време да размислува како да го реши својот проблем со брак. Во Истанбул имал многу прилики за женачка, но сите обиди му пропаднале од причини што речиси на сите негови избранички семејството им било последната работа за која размисувале.

По известно време, во договор со родителите, чие мислење го респектираше, прифатил проблемот да го решава во Македонија. Животната избраничка да ја бара и најде во старата Татковина, во неговиот Радовиш или околината, меѓу Турците Јуруци. Во овие краишта тие се дојдени уште во средниот век. Познати се како добри сточари. Го задржале чистиот турски говор, а најмногу се познати по култот кон семејството. Тој факт бил пресуден Ќемал да ја донесе дефинитивната

одлука и еден ден да тргне на пат кон стариот континент. Притоа не го спомнувал името на Нермин – неговата симпатија од младоста – која сега имала околу триесет години, или пет години помлада од него. Ете таа всушност била и главниот адут за неговата определба да дојде во Македонија по своја животна избраничка. Поправо по неа, за која дотогаш немал никаква информација што ѝ се случило во меѓувреме.

Еден ден, во почетокот на летото, со својот високотуражен „форд“ Ќемал пристигнал во Скопје. Ноќевал кај свој стар пријател со кого се договорил да го придружува до Радовиш. Бргу ги пронашол родителите на Нермин, но не и неа. Таа била во болница во Скопје, бидејќи ѝ откажале двата бубрега. Докторите веќе цел месец ја одржуvalе со дијализа, зашто сè уште се чекало на дарител на бубрег.

Потресен од оваа вест, Ќемал со скршено срце веднаш се вратил во Скопје. Уште вечерта ја посетил Нермин во болницата. Освен бледилото на лицето, таа ништо не изгубила од убавината, дури напротив – на Ќемал

му се видела уште поубава од она време кога биле гимназијалци во Радовиш. Таа му рекла дека овде донаторите на бубрег или на друг витален орган се бараат меѓу смртно настраданите луѓе во сообраќајки или во други несреќи – доколку нивните блиски се согласат на таков гест. Сепак, Нермин се надевала на таква шанса која ќе ѝ го спаси животот.

По еден час Ќемал ја напуштил болницата ветувајќи ѝ на саканата дека во Скопје ќе остане неколку дена и дека секој ден ќе ја посетува. Од управата на болницата побарал да ја сместат во посебна соба, за која прифатил да ги сноси трошоците.

Уште утредента тоа било сторено, а собата на Нермин била исполнета со букети цвеќе. Во знак на благодарност за односот на болничката управа кон неговите предлози, Ќемал на болницата ѝ подариł апарат за дијализа.

Десеттиот ден од неговиот престој во Скопје, Ќемал ја донел судбоносната одлука – да ѝ даде бубрег на Нермин. Во прилог на тоа биле и нивните крвни групи. Откако ќе излезат

од болницата, заедно ќе заминат за Истанбул и ќе застанат пред матичар.

Оваа вест имала дејство на супер-лек, не само за Нермин и нејзините родители, туку и за родителите на Ќемал и неговите пријатели на кои им ја соопштил оваа вест! Радоста да биде поголема, тие веднаш тргнале кон Скопје да бидат покрај својот син и идната снаа, за која, иако не се сеќавале, ја поздравиле одлуката на синим да ја земе за жена. Маѓијата на Румели вилаетот го направила своето. Од неа лесно не се откажуваат македонските мажи. За нив семејството е светост.

Операцијата била успешна, трошоците покриени, а Ќемал и неговото семејство до закрпнувањето отседнале во Холидеј Ин до крајот на месецот. За тоа време тие не само што го посетиле Радовиш, туку се виделе со сите стари пријатели, за потоа цел еден месец да заминат на годишен одмор во Охрид. Во меѓувреме Нермин закрпнала, а Ќемал ги обезбедил потребните документи за регистрација на бракот во Инстанбул.

Вистинската љубов, навистина, нема цена!...

СОДРЖИНА

Интимни приказни	4
ПОМАТЕНА ИДИЛА	7
ИГРА НА СУДБИНАТА	15
ЉУБОВНА ЗАВЕСА	24
НОВОГОДИШНА СЕАНСА	33
СРЕДБА ВО РИО	43
РАПСОДИЈА ВО СИНО	53
ЕГИПЕТСКА ВРСКА	62
ИНДИСКА ЉУБОВ	70
ОПАСНА АВАНТУРА	77
ЉУБОВНА ЛЕКЦИЈА	85
ЦРВЕНИ РОЗИ	93
БРАЧНА ЗАМКА	101
МАГИЈАТА НА ВИРУСОТ	109
ИГРА НА СУДБИНАТА	116
ВО РИТМОТ НА СИРТАКИ	124
ПОГРЕШНИОТ ИЗБОР	131
ВРАЌАЊЕТО НА НАТАЛИ	139
ЉУБОВНА ВРТЕЛЕШКА	147
ДЕВСТВЕНАТА ПРИКАЗНА	155
ЖИВОТОТ ПИШУВА РОМАНИ	162

CIP - Каталогизација во публикација
Народна и универзитетска библиотека
„Св. Климент Охридски“, Скопје

821.163.3(100)-94

КАТИН, Славе

Иселеничка вртелешка / Славе Катин. –
Скопје : Македонска искра, 2006. – 171 стр. ;
16 см. – (Едиција Патеписи)

COBISS.MK-ID 65369354

КНИГОИЗДАТЕЛСТВО "МАКЕДОНСКА ИСКРА"- СКОПЈЕ

Ул. "Божидар Ачија" бр. 7 - Скопје

Тел.: +389/02-3121-023, факс: +389/02-3136-318

www.makedonskaiskra.com.mk

**СЛАВЕ КАТИН
ИСЕЛЕНИЧКА ВРТЕЛЕШКА**

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Фиданка Танаскова

*

ЗА ИЗДАВАЧОТ

Сунчица Змејкоска

*

УРЕДНИК

Снежана Велкова

Соња Прус

*

ЛЕКТОР

Елена Тошева

*

**ГРАФИЧКО ОБЛИКУВАЊЕ И
КОМПЈУТЕРСКА ОБРАБОТКА**

Даниела Панчевска

*

ПЕЧАТИ

"БИРОГРАФИКА"- Скопје

Тираж 500 примероци

светската цивилизација и Во чест на св. Кирил и Методиј (во коавторство со академик Антоније Шокљев-Дончо и проф. д-р Вера Стојчевска-Антиќ), делото за најголемиот македонски донатор од дијаспората, Атанас Близнаков од Гери, Инијана, како и монографиите за Андреа Бранов од Мелбурн, за Семејството Јановски од Торонто и за Светозар-Светлe Стамевски од Детроит, Мичиген (на македонски и английски јазик). Тој е исто така познат по неговите лексикографски изданија, како и со преводите на романот Александар Македонски (од английски на македонски) од Урлих Вилкен и Страниците за Македонците и Македонија од Христо Андоновски (од македонски на английски).

Славко Катин е добитник на голем број награди и признања, меѓу кои на престижната наградата „Крсте П. Мисирков“ во областа на журналистиката од Здружението на новинарите на Македонија,

ISBN 823363394-9

9 788211 633941